

ОПШТИНА АЛЕКСАНДРОВАЦ

Локални акциони план за развој омладинског предузетништва за општину Александровац 2011. – 2013. године

Март, 2011.

Израду Акционог плана за развој омладинског предузетништва омогућили су Општинска управа општине Александравац и амерички народ преко Агенције Сједињених Америчких Држава за међународну сарадњу и развој (USAID) и Програма за планирање и реаговање у ванредним ситуацијама и јачање економске сигурности.

Садржај публикације је искључива одговорност аутора плана, а који не одржава нужно и став USAID-а или Владе Сједињених Држава

С а д р ж а ј

Уводна реч председника општине.....	4
Уводни део	5
Методологија.....	6
АНАЛИЗА ТРЕНУТНОГ СТАЊА	8
Општи подаци о општини Александровац	8
Привредни потенцијал општине Александровац	12
Туристички потенцијал општине Александровац	14
Тренутно стање незапослености у општини Александровац.....	16
Преглед запослености у општини Александровац.....	18
Институционална подршка образовању, запошљавању и развоју предузетништва у општини Александровац	19
Локална самоуправа	19
Канцеларија за младе у Александровцу	20
Савет за младе	21
Образовне институције у општини Александровац	22
Програми подршке запошљавању које спроводи Национална служба за запошљавање филијала у Александровцу.....	23
Невладин сектор у општини Александровац	24
SWOT анализа	25
Анализа истраживања	26
Образовање везано за предузетништво.....	26
Ставови младих према запошљавању	30
Генерални ставови о раду.....	39
Акциони план.....	44

Уводна реч председника општине

Пред Вама се налази Акциони план за развој омладинског предузетништва и то је још један доказ да општина Александровац стратешки и плански приступа решавању проблема и креирању мера за побољшавање свих друштвених сегмената.

Локални акциони план за развој омладинског предузетништва је директно повезан са Локалним акционим планом за младе 2010.-2014. и у складу са Националном стратегијом за младе 2009.-2014. као и Акционим планом за спровођење националне стратегије за младе 2009.-2014. Такође је усклађен и са Стратегијом одрживог развоја општине Александровац и Локалним акционим планом за запошљавање за 2011-ту годину.

Свесни чињенице да је незапосленост један од највећих проблема, и да у области предузетништва има простора за боље решавање овог проблема, имали смо потребу да као локална самоуправа кроз овај план дефинишемо постојеће стање у овој области, препознамо постојеће ресурсе и предложимо конкретне акције за решавање овога проблема. Кроз конкретне мере наведене у овом плану битно ће се унапредити амбијент за бављење предузетнишвом, што ће деловати стимулативно за младе људе, пружајући веће могућности за иницијативу и креирање сопствене будућности.

Уводни део

Израду Локалног акционог плана за развој омладинског предузетништва заједнички су подржали Општинска управа Општине Александровац и USAID–ов Програм за планирање и реаговање у ванредним ситуацијама и јачање економске сигурности (ГПЕС програм).

Носилац пројекта била је Канцеларија за младе општине Александровац.

Стручну подршку у изради акционог плана пружио је консултантски тим Регионалног центра за развој малих и средњих предузећа из Крушевца.

Акциони план за развој омладинског предузетништва урађен је за период 2011.- 2013. године. Циљну групу чине млади који живе на територији општине Александровац узраста од 15 до 30 година старости.

Циљеви израде Локалног акционог плана за развој омладинског предузетништва у општини Александровац :

- Подршка развоју самоницијатива, самопоуздања, креативности, тимског рада, волонтеризма и одговорности код младих
- Развој предузетничког духа, унапређење знања и вештина код младих из области предузетништва
- Унапређење локалног пословног окружења и пружање веће подршке младима за покретање сопственог посла и за запошљавање
- Унапређење локалног пословног амбијента у циљу унапређења предузетништва.

Акциони план за развој омладинског предузетништва у општини Александровац за период од 2011.-2013. године представља стратешки документ којим општина Александровац своју дефинисану политику према младима у области предузетништва конкретизује кроз сет активности и пројеката.

Усклађеност са националним и локалним стратешким документима

Локални акциони план за развој омладинског предузетништва урађен је у складу са релевантним националним и локалним стратешким документима.

Национални ниво:

- Национална стратегија за младе Републике Србије
- Акциони план за спровођење Националне стратегије за младе

Локални ниво:

- Стратегија одрживог развоја општине Александровац
- Локални акциони план за запошљавање за 2011. годину
- Акциони план за младе за 2010.- 2014. годину.

Методологија

Процес израде Локалног акционог плана за развој омладинског предузетништва реализовао се у седам корака:

- **Институционална подршка од стране локалне самоуправе**

На основу Одлуке општинског већа општине Александровац од 01.11.2010. приступило се изради Акционог плана за развој омладинског предузетништва који је урађен уз подршку и активно учешће свих релевантних локалних институција, представника предузетника и младих.

- **Формирање Радне групе за израду Акционог плана за развој омладинског предузетништва за општину Александровац**

У циљу израде Локалног акционог плана за развој омладинског предузетништва, Општинска управа формирала је радну групу која је сарађивала са свим релевантним институцијама, невладиним организацијама, предузетницима са територије општине Александровац.

Чланови радне групе који су учествовали у изради Локалног акционог плана за развој омладинског предузетништва у општини Александровац су:

1. Горан Станковић – координатор Канцеларије за младе и предузетништво
2. Витомир Самарџић- стручни сарадник Националне службе за запошљавање филијала у Александровцу
3. Братислав Пејић - представник НВО
4. Мирослав Лапчевић- Референт за привредно предузетништво у општини Александровац
5. Милан Алексић – представник предузетника и власник `ТР Фитомедик`
6. Рајчић Бранко- директор средње школе “Свети Трифун”
7. Дејан Пејић- Директор Дома културе у Александровцу
8. Миливоје Гркајац – Члан општинског већа
9. Војислав Калезић- Члан општинског већа
10. Јелена Раденковић – Ученица средње школе и представница Бачког парламента

- **Прикупљање званичних података локалних и републичких институција**

За потребе анализе тренутног стања у општини Александровац чланови радне групе прикупљали су званичне статистичке, републичке и општинске податке , као и податке локалних институција .

У циљу израде Локалног акционог плана за развој омладинског предузетништва у општини Александровац, спроведено је истраживање о ставовима, проблемима и потребама младих када је у питању запошљавање, покретање сопственог посла, формално и неформално образовање у вези са развојем омладинског предузетништва.

Истраживање је реализовано у периоду од 15. децембра 2010. до 15. јануара 2011. године. Узорак се састојао од 100 испитаника старосне доби од 15 до 30 година из општине Александровац.

Анкетни упитник је садржао 30 питања распоређених у четири области, које су од значаја за развој омладинског предузетништва:

1. Општи део
2. Образовање и искуство
3. Запошљавање
4. Покретање сопственог посла

Резултати истраживања дали су смернице за дефинисање програма пројекта у Акционом плану. Ови резултати су од великог значаја за планирање и спровођење одговарајућих подстицајних мера и активности које имају за циљ унапређење рада локалних институција које могу да одговоре на дефинисане проблеме и потребе младих из Александровца.

▪ **Анализа података и истраживање**

У оквиру анализе података и истраживања реализоване су следеће активности:

- Анализа националних и локалних стратешких докумената који се односе на запошљавање младих и омладинско предузетништво.
- Процена садашњег стања и потреба локалне економије.
- Анализа досадашњих активности и програма локалних институција које имају за циљ повећање запослености младих и развој омладинског предузетништва.
- Анализа државних и међународних програма подршке које доприносе повећању запослености и развоју омладинског предузетништва.
- Анализа истраживања базираних на анкетним листовима које су попуњавали млади из општине Александровац
- Одређивање приоритета

На основу прикупљених података урађена је SWOT анализа на основу које су дефинисани следећи приоритети:

1. Стварање услова за развој омладинског предузетништва и покретање сопственог посла
2. Повећање информисаности младих о могућностима покретања сопственог посла и могућностима за запошљавање
3. Унапређење пољопривредне производње и развој туризма
4. Повећање запослености

▪ **Дефинисање предлога пројекта**

На крају процеса израде Акционог плана за развој омладинског предузетништва за општину Александровац дефинисани су приоритети младих, утврђени су програми и пројекти који су детаљно приказани у последњем делу овог документа.

▪ **Састанци радних група**

Процес израде Акционог плана пратили су редовни састанци радне групе. Одржано је укупно 6 састанака у периоду децембар 2010. - март 2011. године.

Састанци радне групе су одржани у просторији Канцеларије за младе у Александровцу.

Између одржавања састанака, организоване су појединачне консултације између чланова радне групе и они међусобно размењивали информације које су потребне за израду Акционог плана.

АНАЛИЗА ТРЕНУТНОГ СТАЊА

Општи подаци о општини Александровац

Општина Александровац се налази у централном делу Србије. Западна територија општине представља крајње делове Динарског планинског система (Гоч, Жељин и Копаоник), правца пружања север - југ.

Територија се састоји од две морфолошке целине и то: **Доње Жупе** и планинског залеђа **Горње Жупе**. Доња Жупа представља географску целину са низом физичко географских и културно историјских карактеристика. Под појмом Доња Жупа углавном се подразумева благо заталасана котлина са надморском висином од 250 мнв до 700 мнв и обухвата територију од 160км². Планинска Жупа се издиже изнад заталасане језерске површине Доње Жупе и нижих долињских токова захватајући највећи део територије (више од 70%), односно 227 км². Након повлачења Панонског мора које се овде увлачило у облику залива, речни токови су изградиле данашњи рељеф обликујући безброј брежуљака и долина разних праваца пружања. Углавном су то брежуљкасто-брдовити и ниско-планински предели у источном делу општине и предели са изразито планинским карактером на западу

Околни планински венци штите Доњу Жупу од наглих продора хладних ваздушних маса и јаким ветрова. Најчешћи и најјачи ветрови дувају у току зимског дела године, и то, углавном, из северозападнoг и западнoг правца.

Александровац је административни, привредни, образовни, и културни центар општине, смештен на око 230км југоисточно од Београда, у близини два позната туристичка центра Србије, Копаоника и Врњачке Бање.

У односу на друге веће градове у Србији, Александровац је од Ниша удаљен 100км, Крагујевца 100км, Новог Сада 350км.

На територији општине Александровац нема железничких путних праваца. Кроз општину пролазе регионални путни правци Р 119 – Крушевац-Јошаничка бања према општинама Рашка и Нови Пазар, Р 118 Стопања – Брус- Копаоник, Р222 Крушевац-Брус-Александровац-Гоч према Жељину и Врњачкој бањи.

Просторно, општина Александровац припада групи мањих општина у Србији. У непосредном је територијалном контакту са општинама Брус, Крушевац, Трстеник и Врњачка Бања, Краљево и Рашка са којима је инфраструктурно добро повезана. У ширем административном контексту општина Александровац припада Расинском управном округу.

Подручје општине обухвата територију укупне површине од 386,6 км² од чега доња, котлинска Жупа или виногорје 160 км², а планински део 227 км².

У Жупи су мале површине земљишта које су непродуктивне. Преовлађују три типа основног земљишта: алувијални наноси по дну долина, језерски седименти на побрђу и скелетоидна земљишта на највишим странама.

У педолошком покривачу срећемо црнице, fine алувијалне наносе, језерске смонице, гајњаче, а само на највишим деловима налазимо подзоласта земљишта.

Положај општине Александровац у Расинском управном округу

Обрадиве пољопривредне површине се простиру на 23 259 хектара (од тога је 44% под њивама и баштама, 24% је под воћницама, 16% под виноградима, 16% под ливадама), под шумама је 13525 хектара, а неплодно земљиште захвата површину од 1876 хектара.

Од пољопривредних култура најзаступљеније су пшеница, кукуруз, сунцокрет, луцерка и јечам.

Хидрографску мрежу општине Александровац чине 15 речних токова који припадају сливовима реке Расине, Пепељуше и Јошанице.

Термалне воде су присутне у планинском делу општине, подно планина Гоч и Жељин, у месту Митрово поље на дубини од 139 метара, са сталном температуром од 25 степени целзијуса.

Клима је умерено континентална са неким одликама измењене средоземне климе. Зиме су благе, са мало снега и температурама до минус 10⁰. Ретке су екстремно ниске температуре, што је одувек посебно погодвало гајењу винове лозе. Просечна температура ваздуха у току године је 15,3 степени. Најкишнији период је од априла до средине јуна, када су падавине најпотребније, посебно виновој лози. Ветрови су ретки, углавном дува северозападни ветар, али је претежан број дана у години без ветрова. Појам „**жупска клима**“ са свим благодетима које пружа је типичан за ово поднебље. Примера ради, у Жупи успевају и медитеранске културе питомог кестена, бадема и смокви, на отвореном простору.

Захваљујући повољним климатским, педолошким и осталим факторима Жупа је идеално окружење за гајење квалитетне лозе и воћарства.

Историји винарства и виноградарства у Жупи много говоре и својеврсни споменици као и виноградарско винарска насеља тзв. "пољане".

Пољане су насеља смештена у виноградима у којима су виноградари живели у време виноградарских радова. Тамо су градили и винарске подруме где су прављена и негована вина која су се спремала за продају.

Већина пољана су данас културно историјски споменици под заштитом државе. Међу најзначајнијима су Црвена јабука и Покреп.

На подручју општине Александровац налази се **55 насеља** у којима живи , укупно **29389 становника** је (према попису из 1991. године на истој територији било је укупно 31.674 становника). **Просечна густина насељености је 88 становника на км²**. Од укупног броја , 6488 становника живи у граду, док у приградским и сеоским насељима живи 22922 становника. **Укупан број домаћинстава је 9060**, и то градских 2702, а сеоских 6358.

Александровац и насеља која се налазе на територији општине Александровац

Кретање становништва на подручју општине Александровац, поред апсолутног смањења становништва, карактеришу три основне детерминанте:

- (а) механички одлив становништва,
- (б) негативни природни прираштај становништва (у 2008. години је забележен је негативни природни прираштај на 1000 становника прираштај је био – 7,8) и
- (в) демографско пражњење брдско-планинског подручја.

Стопа природног прираштаја, бележи негативан тренд већ дужи низ година што указује на проблем депопулације, односно "беле куге".

Старосна структура становништва општине Александровац све више има карактеристике «регресивног», односно старијег типа становништва, будући да се смањује број становника. У прилогу је дат преглед структуре становништва према полу и старости:

Преглед становништва према полу и старости¹

Пол	Жене	Мушкарци	Укупно
Старост	14770	14619	29389
0- 4	686	644	1330
5-9	750	734	1484
10 -14	812	853	1665
15- 19	828	878	1706
20- 24	909	924	1833
25 -29	880	1008	1888
30 -34	885	987	1872
35 -39	855	898	1753
40 -44	974	1057	2031
45 -49	1036	1224	2260
50 -54	1046	1119	2165
55 – 59	724	758	1482
60 – 64	910	889	1799
65 -69	1153	946	2099
70 – 74	1036	870	1906
75 – 79	780	488	1268
80 -84	314	214	524
85 и више	82	45	127

У насељу Александровац живи 5093 пунолетних становника, а **просечна старост становништва износи 37,0 година** (36,5 код мушкараца и 37,4 код жена).

На територији општине Александровац регистровано је око 17 избеглих и 102 интерно расељена лица.

Што се етничке структуре тиче, подручје општине Александровца карактеристично је већинско српско становништво, мада у знатно мањем проценту заступљене су и друге националности.

¹ Изиор Савезни завод за статистику, март 2002. године

Етничка структура становништва у општини Александровац ²

Етничка припадност	Укупна број
Срби	29032
Црногорци	40
Југословени	31
Бугари	5
Мађари	2
Македонци	11
Муслимани	7
Роми	47
Румуни	2
Руси	3
Словенци	6
Хрвати	16
Остали	14
Украинци	1
Неизјашњени	67
Непознато	105
Укупно	29 389

Доминантан број становника спада у категорију **радно способног становништва**, 18789 или **64%** што се може узети у обзир као значајан развојни потенцијал.

За подручје општине Александровац карактеристичан је и све већи број радно способног становништва који је на привременом раду у иностранству.

Број домаћинства по пописима од 1948-2002.године

Година пописа	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.
Број домаћинства	331	362	411	1027	1605	1857	2111

Домаћинства по броју чланова по попису од 2002.

Број чланова домаћинства	1	2	3	4	5	6	7	Просечан број чланова домаћинства
Број домаћинства	294	466	467	656	154	63	11	3,07

Према расположивим подацима о броју домаћинства и чланова домаћинства, запажен је позитиван тренд у порасту броја домаћинства на територији општине Александровац. Када је реч о броју чланова домаћинства, ту је присутан негативан тренд, односно бележи се смањење броја чланова по домаћинству. Према последњем попису из 2002. године, просечан број чланова домаћинства у општини Александровац је 3,07, а укупан број домаћинства био је 2111.

² Подаци се односе на 2005. годину

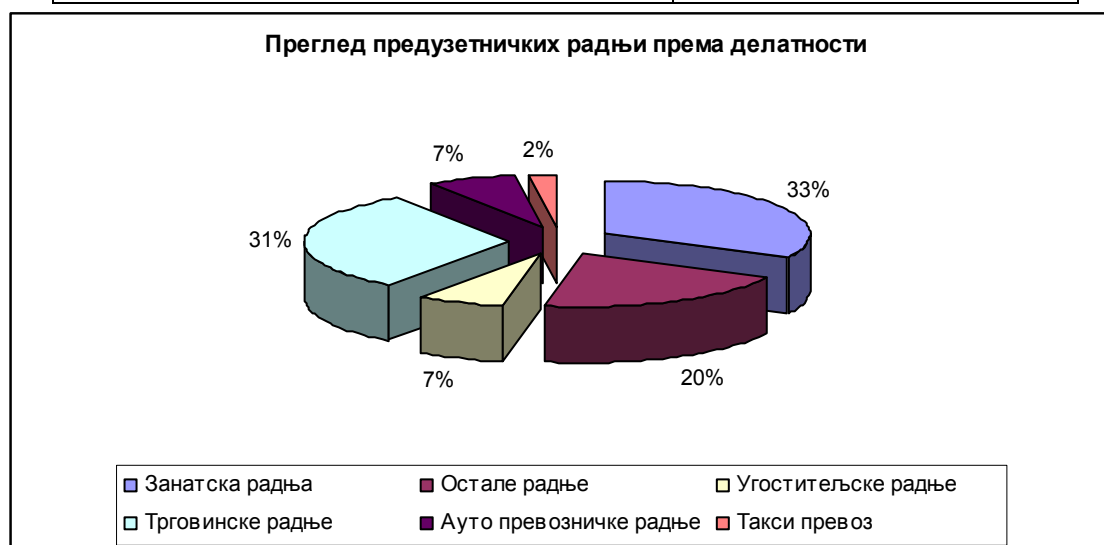
Привредни потенцијал општине Александровац

Према подацима Агенције за привредне регистре³ у Александровцу има **662 активна привредна субјекта**, од тог броја **115 активних привредних друштава**. Када је реч о **предузетничким радњама**, њих је **547**.

Преглед предузетничких радњи према делатностима које обављају

Делатност	Број радњи
Занатска радња	224
Остале радње	140
Угоститељске радње	49
Трговинске радње	211
Ауто превозничке радње	48
Такси превоз	15
Укупно	547

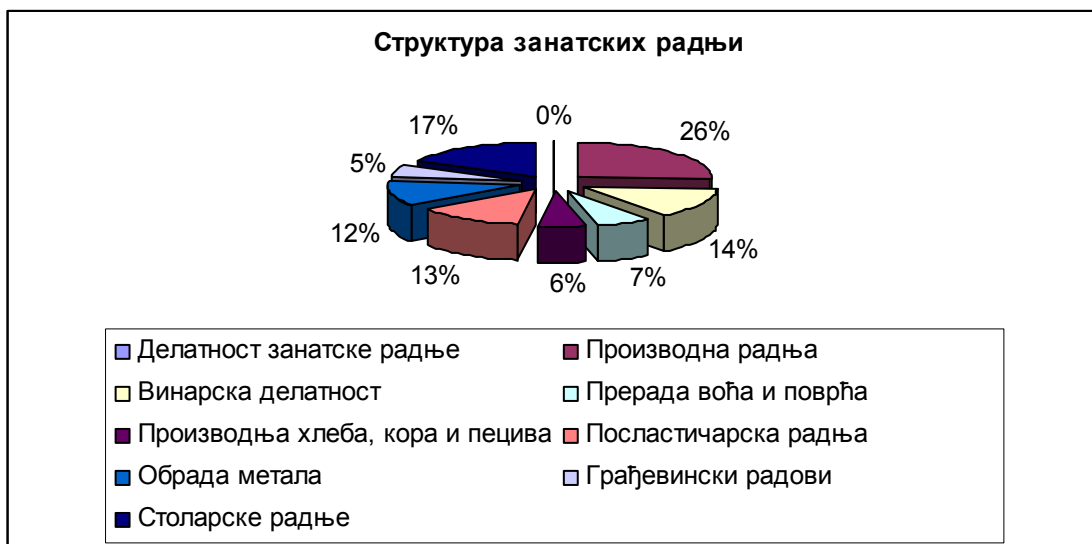

³ Подаци се односе на 31.12.2010.године

У структури предузетничких радњи доминантно учешће имају занатске и трговинске радње (61%), учешће угоститељских радњи је 7%, а на аутопревозничке радње и такси превоз се односи 9% од укупног броја радњи.

Преглед регистрованих занатских радњи у општини Александровац

Делатност занатске радње	Број радњи
Производна радња	36
Винарска делатност	19
Прерада воћа и поврћа	9
Производња хлеба, кора и пецива	8
Посластичарска радња	18
Обрада метала	17
Грађевински радови	7
Столарске радње	24
Укупно	224

У структури занатских радњи доминантно учешће имају радње чија је основна делатност производња (26%), затим столарске радње(17%), радње које се баве винарском делатношћу(14%), посластичарске радње (13%), обрада метала (12%), прерада воћа и поврћа (7%), производња хлеба и пецива(6%), и остале.

Према степену развијености локалних самоуправа у складу са Уредбом о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе, општина Александровац спада у **другу групу локалних самоуправа**, коју чине 23 локалне самоуправе чији је степен развијености у распону од 80% до 100% од републичког просека.

У складу са макроекономским оквиром и циљним дефицитом за 2011. годину **износ трансферних средстава** Републике општини Александровац износиће **156.713.098 динара**.

Општина Александровац спада у ред привредно релативно неразвијених општина у Републици Србији. Поред доминантно заступљене **пољопривредне производње**, која је током низа година стагнирала, задњих година је приметан повратак становништва овој делатности о чему сведочи податак од око 60 ha нових засада винове лозе у задњих пар година. У мањој мери заступљена је и **индустријска производња, грађевинарство, трговина** и друге **услугне делатности**. Осим тога задњих година, долази до изражаја и **развој туризма** који се више

не базира само на традиционалној туристичко угоститељској манифестацији „Жупска берба“, већ и на развоју етно и спортско рекреативног туризма.

У укупној **спољнотрговинској размени** Расинског округа, за протеклу 2010. годину, Вино Жупа из Александровца заузима значајно место. Привреда општине Александровац, бележи раст извоза у земље ЕУ, земље источне Европе и земље у окружењу. Извоз се бележи у области производње алкохолних и безалкохолних пића, смрзнутог воћа и поврћа, као и металске индустрије. **Највећи извозници** су А.Д. „ВИНО ЖУПА „ ВУЛИЋ- ВУЛИЋ, ДОО, А.Д.“ АРМАТУРЕ „, А.Д. „МЕТАЛАЦ „ Новаци.

Преглед спољно трговинске размене општине Александровац у 2010. години

Р.б.	Општина	Извоз УСД у 1000	Увоз УСД у 1000	Салдо УСД у 1000	Укупна размена УСД у 1000
1.	Александровац	31503	17114	14389	48617

У периоду од 2000. године приватизована су сва друштвена предузећа која су до тог периода била носиоци привредног развоја.

Као **најзначајнија привредна друштва** набројаћемо само нека са успешном вишегодишњом традицијом, која запошљавају велики број радника:

АД Жупљанка, Бемикс, АД Вино Жупа, АД Металац Новаци, ППТ Арматуре дд, Младост доо, Снекопром доо, Мирас Б доо, Саморад доо, Агросит доо, Браћа Миљковић, Грађинг доо, винарије Милинчић, Ивановић, Минић, Ђорђевић, Спасић, Раденковић, Вино Будимир доо.....

На територији општине Александровац, постоји изграђена **индустријска зона** на локацији између Крушевачке улице и корита реке Пепељуше према Крушевцу. Скоро сви индустријски објекти у овој зони су изграђени у периоду од 1963. до 1990. године, а изградила су их бивша друштвена предузећа.

У општинској управи још увек није формирана Канцеларија за локални економски развој.

Туристички потенцијал општине Александровац

Општина Александровац поседује велике потенцијале за развој туризма. Треба истаћи близину Копаоника, Врњачке бање, манастира Руденице и Дренче, остатке средњовековног града Козника, Митрово поље које има карактер ваздушне бање, специфична виноградарска насеља пољане, традиционалну привредно туристичку манифестацију Жупска берба, Завичајни музеј Жупе и Музеј виноградарства и винарства као једини те врсте у земљи представљају предности Александровца у развоју туризма.

Привредно туристичка манифестација **“Жупска берба”** званично се одржава сваке године почев од давне 1963.године. Постоје записи да је давне 1886. године, на путу према Копаонику, први председник Српске академије наука професор Јосиф Панчић, истакао привредно туристичке предности и могућности Жупе које би требало презентовати широј јавности.

Оригинални симбол сваке “Жупске бербе” је фонтана вина, у Винској улици, са које се пролазницама точи квалитетно вино које су произвели виноградарски из Жупе.

Процена је да је за ових четрдесет година колико се организује Жупска берба, ову манифестацију посетило око 2 милиона туриста. За време трајања Жупске бербе организују се разне културне и привредне манифестације, ликовне колоније, пољопривредне изложбе. Нека дешавања се организују у средњој школи у Александровцу, и запажено је велико учешће младих у овој манифестацији.

Приликом организовања Жупске бербе јавља се проблем недостатка смештајног капацитета за туристе који сваке године у све већем броју посећују ову манифестацију.

Спортске манифестације **“Жупске јулске игре”**, које су намењене младима, одржавају се сваке године у јулу месецу у Митровом Пољу.

Завичајни музеј Жупе у Александровцу званично је отворен на Светог Саву, 27. јануара 1992. године. Данас заузима значајно место и углед у стручним круговима, научној и широј јавности и постао је афирмисана институција у области заштите културних добара и прави репрезент општине Александровац у ширим културолошким оквирима. Музеј је, пре свега, дело **“Collegiuma historicum Žira”** тј. дружине основане при гимназији у Александровцу која је више деценија радила на сакупљању, чувању и презентовању културно–историјског богатства Жупе. Из њиховог вишедеценијског преданог рада прво је настала Завичајна збирка смештена у Дому културе, а затим и данашњи музеј.

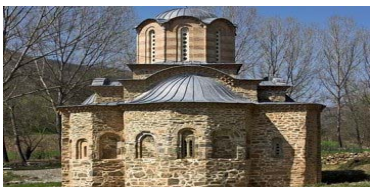
Библиотека садржи око 1600 књига, стручних публикација, каталога и часописа. Најстарија књига је Библија из прве половине XIX века. У склопу библиотеке постоји и завичајни део у коме се налази око 70 издања која се односе на Жупу.

Завичајни музеј Жупе под покровитељством Министарства културе Републике Србије, СО Александровац и СО Брус почев од 2009. године организује манифестацију у средњевековном **граду Кознику**. Прошлогодишња манифестација је носила назив **“Козник – град витезова”**, а манифестација која је одржана 2009. године носила је назив **“Средњевековне гозбе на Кознику”**. Велики број младих посећује ову манифестацију која полако поприма традиционални карактер.

Музеј винарства и виноградарства основан је Одлуком Скупштине општине Александровац од 31. марта 2000. године. Налази се у некадашњем винском подруму Пољопривредне школе у Александровцу саграђеном 1924. године у провансалском стилу.

Музеј сакупља, научно обрађује, публикује, чува и излаже предмете који илуструју и документују развој винарства и виноградарства, не само у Жупи, већ и у Србији кроз векове. Потребу да један овакав музеј буде смештен баш у Александровцу потенцирали су бројни разлози: место и значај Жупе у производњи грожђа и вина у националним размерама; жупско виногорје је са око 3 000 хектара под виноградима највеће у Србији; богат сортимент засада од којих се праве врхунска вина и вина са заштићеним географским пореклом; више десетина малих подрума за производњу и чување вина у Александровцу и околним селима, формирање лозно - воћног расадника (1891. године) једног од првих у Краљевини Србији са економијом од преко 40 хектара; оснивање специјализоване виноделско-воћарске школе са интернатом (1921. године) која је дала бројне генерације енолога и подрумара и чију традицију данас наставља Пољопривредна школа **“Свети Трифун”**; традиционална привредно –туристичка манифестација **“Жупска берба”**.

У селу Дренча, 3 км северно од Александровца налази се **манастир Дренча** са црквом

Богородичиног Ваведења. Манастир је дуго је лежао у рушевинама, да би обновљена црква данас окупљала вернике у жупи недалеко од Александровца. Сматра се да је подигнут 1382. године. Његови критори су Иваниш, угледни властелин цара Душана и потоњи монах Доротеј, и његов син, јеромонах Данило, који је био први игуман манастира, а касније постао српски патријарх Данило III. Манастир Дренча представља рану етапу настанка моравске архитектуре.

Манастир Дренча

Десетак километара североисточно од Александровца налази се на **манастир Руденица**, који је посвећен светом Илији. Изграђен после Косовског боја, у време владавине деспота Стефана Лазаревића око 1410. године у моравском архитектонском стилу. Задужбина је властелина Вукашина и његове жене Вукосаве. Манастир је био у рушевинама све до шездесетих година прошлог века, али и поред тога, очувано је

доста фресака, међу којима посебну пажњу привлаче Свети ратници и сцене из Христовог живота. Осликао га је мајстор Теодор, чије је име забележено на зиду олтара, док се о ктиторима не зна готово ништа.

Манастир **Свете Козме и Дамјана у Плешу**, налази се у пределу над којим доминира град Козник, средњевековно утврђење у народу још познато као Јеринин град, тешко је приступачано јер се налази на 922 метра надморске висине. Сматра се да је манастир подигнут почетком XV века, а предање га приписује лози Немањића.

Етно село Латковац налази се у северо - западном делу Општине Александровац и удаљено је око 5 км од центра града. Село Латковац удаљено је 220 км од Београда. Село се налази у подножју планина Копаоник, Гоч и Жељин, на надморској висини од 430 метара. Село Латковац се састоји од четири куће, штале и амбара. Једна од кућа је била судница, све док почетком XX века није прешла у приватно власништво, а то је уједно и најстарија кућа у селу, стара око 200 година. У Латковцу се одржавају током године различите културне манифестације које привлаче све већи број туриста из земље и иностранства. Фестивал етно музике **“ЕтноВизија”** је манифестација културно-образовног садржаја која промовише најлепше у нашој културно-уметничкој традицији - етно музику. Учесници ове манифестације су деца из свих општина Расинског округа. **Фестивал „Дреам“** је елитни музички догађај, сусрет врхунских музичких уметника из Србије и Европе. Све музичке радионице организоване су у Етно селу Латковац, које током трајања Фестивала поприма облик велике концертне позорнице.

Тренутно стање незапослености у општини Александровац

Незапосленост је један од кључних проблема у општини Александровац. Овај проблем је веома изражен код младих особа до 30 година старости.

Поред велике незапослености изражен је пасиван став младих и одсуство иницијативе за тражењем посла или покретањем сопственог посла.

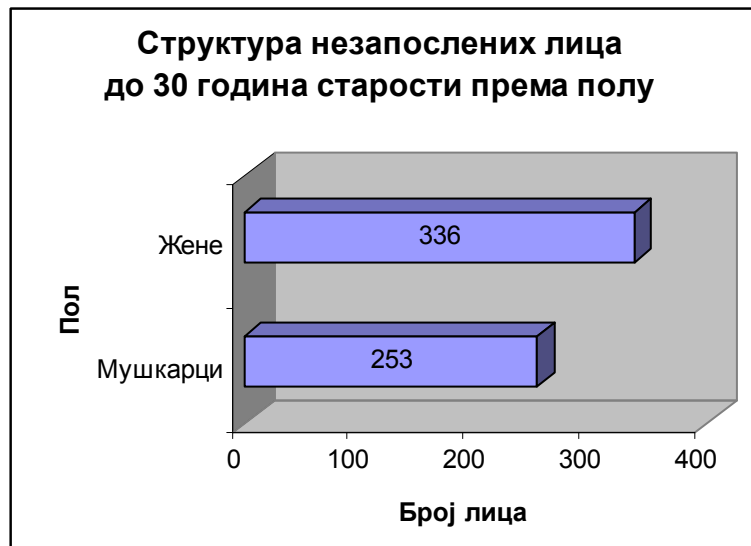
Према подацима Националне службе за запошљавање филијале у Александровцу, на дан 31.12.2010. године евидентирано је укупно **2 378 незапослених лица**, а од тог броја 1253 лица су особе женског пола, а 1125 лица су особе мушког пола.

Од укупног броја незапослених лица на евиденцији Националне службе за запошљавање, **589 лица су особе млађе од 30 година**.

Преглед младих незапослених лица према полу у општини Александровац

Старосна група	Укупно	Жене	Мушкарци
15 – 19	40	16	24
20 – 24	245	131	114
24 – 29	304	189	115
Укупно	589	336	253

Преглед структуре незапослених лица према степену стручне спреме, полу и старости у општини Александровац на дан 31.12.2010.

Степен стручне спреме	Укупно	Жене	15 – 19		20 – 24		25 - 29	
			Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
I	64	39	3	2	22	15	39	22
II	30	16	4	2	12	6	14	8
III	174	76	13	1	85	32	76	43
IV	198	123	20	11	85	46	93	66
V	1	0	/	/			1	0
VI -1	52	35	/	/	13	12	39	23
VI - 2	15	9	/	/	12	7	3	2
VII – 1	54	37	/	/	15	13	39	24
VII 2	1	1	/	/			1	1
Укупно	589	336	40	16	244	131	305	189

Највеће учешће у регистрованој незапослености припада младима са завршеним четвртим степеном стручне спреме (33,6 %), затим следе лица са завршеним трећим степеном стручне спреме (29,5 %), па млади са завршеним основним осмогодишњим образовањем (10,8) . Млади са завршеним шестим степеном стручне спреме који се налазе на евиденцији незапослених чине око 11,3 % од укупног броја младих незапослених лица, а високу стручну спрему има 9,3 % младих на евиденцији НСЗ.

Приказ младих који су били у радном односу, који први пут траже посао и младих незапослених лица са инвалидитетом

Године старости	Први пут траже посао		Били у радном односу- радно ангажовани		Особе са инвалидитетом	
	Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
15 – 19 година	39	16	1	016	0	0
20 – 24 година	180	102	65	29	2	2
25 –29 година	178	109	126	80	0	0

Када је реч о структури младих према националној припадности, 585 има српско држављанство (98 %), 8 лица припада ромској националној мањини (1,3%), 2 лица имају статус избеглица, а 2 лица статус страних држављана.

Преглед запослености у општини Александровац

Према подацима Републичког завода за статистику (годишњи просек за 2009. год.) у Србији је било запослено 1.889.085 лица, од тога 1.028.426 лица у предузећима, у ванпривреди 368.366 лица, и 492.293 предузетника и лица запослених код њих.

Према истом извору, на подручју Расинског било је запослено укупно 46.310 лица или 2,5% од укупно запослених у Републици Србији. У општини Александровац је било **запослено укупно 4482 лица**, од тог броја у привреди је било запослено 2749, 859 је запослено било у ванпривреди, а 1074 лица су били предузетници.

Запосленост у општини Александровац у 2009. години

	Укупно	Привреда	Ванпривреда	Предузетници
Александровац	4682	2749	859	1074
Расински округ	46310	27861	10107	8342

Просечна бруто зарада у новембру 2010. године у општини Александровац је износила укупно **35302** динара , или **25368 динара нето**, у привреди 32115 динара бруто, тј. 23084 динара нето.⁴

⁴ Извор: Саопштење Републичког завода за статистику бр. 329 од 25.11.2010. године

Институционална подршка образовању, запошљавању и развоју предузетништва у општини Александровац

Локална самоуправа

Општина Александровац представља кључни фактор у процесу развоја омладинског предузетништва. На иницијативу локалне самоуправе дошло је до формирања Канцеларије за младе и омладинско предузетништво као и Савета за младе који су веома важни за развој омладинског предузетништва у овој општини.

Скупштина општине Александровац, на XVIII седници одржаној 7. децембра 2010. године, донела је **Локални акциони план запошљавања за 2011. годину**. Овај план представља основни инструмент спровођења активне политике запошљавања на локалном нивоу за 2011.годину. Њиме се дефинишу циљеви и приоритети политике запошљавања и утврђују програми и мере који ће бити реализовани како би се достигли постављени циљеви и омогућило одрживо повећање запослености. План је усаглашен и са већ донетим Стратешким планом локалног економског развоја 2009.- 2012. године.

Општина Александровац у складу са Националном стратегијом у политици запошљавања ће у сарадњи са НСЗ, активно подржавати спровођење мера који подстичу нова запошљавања, пре свега младих, незапослених са високим и вишим образовањем, лица која су у посебно тешком материјалном положају, особа са инвалидитетом кроз активности на едуковању за оснивање и вођење сопственог бизниса и самозапошљавање.

Носиоци свих ових активности требало би да буду Канцеларија за младе и предузетништво, Национална служба за запошљавање и Локални савет за запошљавање.

На основу стратешких опредељења и дефинисаних приоритета политике запошљавања у 2011. години у општини Александровац утврђени су следећи **циљеви** који се постижу спровођењем програма и мера активне политике запошљавања, али и других програма и мера:

А. Отварања нових радних места, смањивање ефеката економске кризе на постојећа радна места и подстицање формалне запослености кроз:

- Подстицање запошљавања и превенција незапослености
- Подстицање запошљавања младих
- Јачање капацитета институција тржишта рада и улоге социјалних партнера
- Подршка смањивању неформалног рада.

Б. Унапређење социјалне инклузије и једнаког приступа тржишту рада кроз:

- Уједначавање положаја жена и мушкараца на тржишту рада
- Стварање услова за социјалну инклузију и запошљавање особа са инвалидитетом, Рома, избеглих и расељених лица, повратника по споразуму о реадмисији, жртава трговине људима и корисника материјалног обезбеђења.

Један од кључних приоритета локалне самоуправе је управо и **подстицање запошљавања младих** и стварање једнаких могућности за образовање, запошљавање и пристојан рад за младе. Као посебан проблем, локална самоуправа дефинише и моменат када млади заврше своје школовање и када им предстоји запошљавање. Да би се овај проблем што ефикасније решио, један од циљева којем тежи локална самоуправа у наредном периоду је и организовање стручне праксе ученика и студената завршних година, како би се што боље упознали за радом, како би стекли своје радно искуство и применили своје стечено знање у посао. Посебну пажњу требало би обратити на младе који напуштају своје школовање и који си стекли низак ниво квалификационе струке. Циљ је да им се одговарајућим тренинзима и обукама пружи адекватно неформално образовање како би они унапредили своја знања и вештине које су им потребне за обављање процеса рада.

Локални акциони план за запошљавање за 2011. годину предвиђа реализацију следећих програма :

Реализацију програма **Субвенције за samozapoшљавање** у предузетништву у 2011. години. Циљ је да реализацијом овог програма **20 лица** покрене свој посао и региструје предузетничку радњу или привредно друштво. Предвиђено време трајања овог програма је годину дана, а потребна финансијска средства износе 3 милиона динара, од чега 50 % обезбеђује локална самоуправа, а 50% обезбеђено је из републичког буџета

Програм доделе 70 субвенција послодавцима за отварање нових радних места за младе од 15 до 35 година старости. Циљ је да се реализацијом овог програма **запосли 70 младих лица** са територије општине Александровац. Предвиђено време трајања овог програма је годину дана, а потребна финансијска средства износе 7 милиона динара, од чега 50 % обезбеђује локална самоуправа, а 50% обезбеђено је из републичког буџета.

Табела приоритета, мера и активности предвиђених Локалним планом за запошљавање у општини Александровац за 2011.годину

Програм мера и активности	Очекивани резултат	Индикатори	Носиоци активност и и рок	Потребна финансијска средства	Буџет локалне самоуправе	Републички буџет
Програм субвенционисаног samozapoшљавања 20 младих предузетника	Повећан број младих предузетника и других лица	Број младих (20) који су регистровани своју делатност	НСЗ и КМП, ЛСЗ	3.000.000	1.500.000	1.500.000,
Програм доделе 70 субвенција послодавцима за отварање нових радних места	Повећано запошљавање младих код послодаваца. Запослено 70 лица	Број и структура послодаваца корисника субвенције. Број и структура младих запослених уз субвенцију послодавцу	НСЗ и КМП, ЛСЗ	7.000.000	3.500.000	3.500.000

Канцеларија за младе у Александровцу

Након што је на републичком нивоу усвојена Национална стратегија за младе, Општина Александровац је препознала да је потребно бавити се проблемима младих на локалном нивоу. Општина је у складу са Националном стратегијом за младе кренула у целокупан процес сагледавања проблема младих. У складу са тим формирана је Канцеларија за младе и Савет за младе уз подршку Министарства за омладину и спорт, свих локалних институција и организација, локалних НВО-а.

На основу члана 46. Закона о локалној самоуправи (Службени гласник РС бр.129-07), члана 53. Статута општине Александровац (Службени лист општине Александровац бр.7 – 2008) и члана 7. Одлуке о Општинском већу општине Александровац (Службени лист општине Александровац бр.9-04), Општинско веће општине Александровац је на XIV седници 25. фебруара 2009. године донело Одлуку о **оснивању Канцеларије за младе и предузетништво.**

Канцеларија за младе и омладинско предузетништво почела је са радом 01.03.2009. године.

Седиште Канцеларије за младе је у Дому културе Александровац.

Финансирање рада Канцеларије за младе предвиђено је финансирање из буџета општине.

Предвиђене активности којима ће се бавити канцеларије за младе су: промоција програма за самозапошљавање; акције промоције волонтеризма и активног укључивања младих у заједницу; организовање едукација са различитом темом (запошљавање, предузетништво, активизам младих у друштвеној заједници, болести зависности, итд); покретање омладинског клуба и Интернет кафеа и израда веб сајта канцеларије за младе и генерално рад на побољшању услова живота младих у општини.

У прилогу су наведене најзначајније активности које је реализовала Канцеларије за младе у Александровцу :

- Активности усмерене ка учешћу на конкурсима код Министарства омладине и спорта РС за изградњу Мини-пич игралишта за мале спортове. Игралиште је смештено у дворишту средње школе Свети Трифун у Александровцу.

- Активности усмерене ка учешћу на конкурсима код Министарства омладине и спорта РС за изградњу отвореног асфалтног спортског игралишта за мале спортове. Игралиште је смештено у дворишту средње школе Свети Трифун у Александровцу.

- Активности усмерене ка конкурисању код Министарства омладине и спорта РС за санацију отвореног игралишта за мале спортове за младе популарна "Маракана" .

- На иницијативу Канцеларије за младе урађен је Локални акциони план за младе за период 2010.-2014. године, који је усвојен на скупштини општине Александровац марта 2010.

- Организовање обука и едукација на различите теме:

1. Финансијска едукација (једна обука са 15 полазника),
2. Вишедневна едукација са темом превенција болести зависности која је била намењена за све ученике средње школе и ученике седмог и осмог разреда основних школа,
3. Омладинско самоорганизовање и удруживање у формалне групе за 20 полазника,
4. Две дводневне предузетничке обуке за покретање посла које је похађао 51 полазник.

- Током 2010. је започет процес формирања Омладинског клуба. Почетак рада Омладинског клуба се очекује до јуна 2011. године.

- Организовање разних културних дешавања за младе из Александровца и околине .

Савет за младе

Одлуком Скупштине Општине Александровац бр.020-381/208, 29.08. 2008. године формиран је Савет за младе Општине Александровац.

Савет за младе реализује **следеће активности**:

- иницира и учествује у изради локалне омладинске политике у области образовања, спорта, коришћења слободног времена, повећања запослености, информисања, активног учешћа, обезбеђивању једнаких шанси, здравства, културе, равноправности полова, спречавању насиља и криминалитета, приступа правима, одрживог развоја и животне средине и другим областима од значаја за младе;
- учествује у изради посебних локалних акционих планова и програма у сагласности са Националном стратегијом за младе;
- прати остваривање акционих планова и програма за младе и локалне омладинске политике;
- доноси закључке и даје мишљења о питањима из своје надлежности и о њима обавештава органе општине;
- даје мишљење на предлоге прописа и одлука које доноси Скупштина општине у областима значајним за младе;

- усваја годишње и периодичне извештаје о остваривању локалне омладинске политике и локалних акционих планова и програма за младе и подноси их Скупштини Општине, председнику Општине и Општинском већу;
- иницира припрему пројеката или учешће у програмима или пројектима за младе у циљу унапређења положаја младих и обезбеђења остваривања њихових права која су у надлежности Општине;
- координира и подстиче сарадњу између општине и омладинских организација и удружења и пружа помоћ у реализацији њихових активности;
- координира и подстиче остваривање међуопштинске сарадње која се односи на омладину и о томе обавештава органе општине.

Образовне институције у општини Александровац

Према историјским подацима, прва образовна установа на територији општине Александровац датира од пре 150 година и она је временом прерасла у садашњу основну школу “Аца Алексић”.

Мрежу образовних институција у општини Александровац чине следеће установе:

- Предшколска дечја установа “Наша радост”,
- Две матичне основне школе “ Аца Алексић” и “ Иво Лола Рибар”,
- Средњошколски образовни центар “Свети Трифун”.

Основна школа: “Аца Алексић” има 70 одељења, од чега 37 одељења разредне наставе и 29 одељења предметне наставе, 2 специјална одељења и 2 одељења продуженог боравка. Укупан број ученика уписаних за школску 2009-2010. годину био је 1155 . У оквиру матичне школе раде истурена одељења у Плешу, Горњем Ратају и Плочи. Оно што се може запазити је да се последњих година смањује број уписане деце .

Укупан број ученика у школској 2009.- 2010. години по разредима

Разред	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Број ученика	139	128	148	126	145	163	148	158

Основна школа:” Иво Лола Рибар” има 61 одељење, са укупно 906 ђака. Истурена одељења ове школе раде у Доброљупцима, Горњем Злегињу и Лаћиследу. Према расположивим подацима евидентан је пад новоуписаних ђака у нову школску годину у последњих седам година за 206 ђака .

Укупан број ученика у школској 2009.- 2010. години по разредима

Разред	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Број ученика	109	109	121	108	100	122	110	127

Средња школа “Свети Трифун”

Школа је основана 1926. године под називом “Специјална виноделска –воћарска школа”. На самом почетку свога рада школа је основала свој расадник и виноградарски подрум. Средњошколски образовни центар:” Свети Трифун” има **26 одељења са укупно 672 ученика.**

Образовни профили који су заступљени у средњој школи “Свети Трифун”:

- Гимназија- општи смер, 8 одељења ,
- Пољопривредни техничар и винар- виноградар , 7 одељења
- Техничар за биотехнологију , 4 одељења,

- Машински техничар за компјутерско конструисање, 4 одељења ,
- Произвођач пољопривредних производа, 3 одељења.

Када је реч о реализацији наставног програма са темом **предузетништва**, програм се успешно спроводи од 2000. године и намењен је ученицима завршних разреда средње школе. Предвиђени годишњи фонд часова за овај предмет је 64.

Циљеви предмета из области предузетништва:

- Развијање пословних и предузетничких знања, вештина и понашања
- Развијање пословног и предузетничког начина мишљења
- Мултидисциплинарни приступ и оријентација на праксу
- Развијање основе за континуирано учење
- Развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији
- Оспособљавање за активно тражење посла
- Развој одговорног односа према очувању природних ресурса и еколошке равнотеже.

За реализацију поменутог предмета се користи препоручена страна стручна литература која обрађује тему предузетништва.

Предмет се реализује у оквиру редовне наставе у учионици и информатичком кабинету.

У овој школи се такође реализује програм **Виртуелно предузеће** у којем учествују ученици огледних одељења. Циљ реализације овог програма је развој предузетништва и оспособљавање младих средњошколаца да после завршетка свог образовања што успешније започну свој посао или нађу себи запослење.

Програми подршке запошљавању које спроводи Национална служба за запошљавање филијала у Александровцу

Национална служба за запошљавање у Александровцу реализовањем различитих програма спроводи активну политику запошљавања младих.

Мере које континуирано предузима Национална служба за запошљавање филијала у Александровцу:

- **Програми самозапошљавања** - Реализацијом овог програма у 2010. години **5 лица** млађих од 30 година је добило субвенцију у износу од 160.000 динара за самозапошљавање односно покретање сопственог посла.
- Реализацијом програма “**Ново запошљавање**”, у 2010. години, 8 послодаваца из Александровца је добило субвенцију за запошљавање **11 лица** која су млађа од 30 година.
- Реализовањем програма “**Прва шанса за приправнике до 30 година старости**”, у 2010. години **46 лица** са територије општине Александровац је пронашло своје прво запослење.
- **Програми обука за активно тражење посла** – Национална служба за запошљавање у Александровцу редовно организује обуке за активно тражење посла. Током 2010. године успешно је реализовано 10 дводневних обука за активно тражење посла, на којима је присуствовало 28 лица млађих од 30 година.

Невладин сектор у општини Александровац

За сектор цивилног друштва у општини Александровац може се рећи да је недовољно развијен. Постоји врло мали број невладиних организација, а самим тим мања је и могућност утицаја локалног становништва, на доношење одлука локалне самоуправе и институција. Недовољан број невладиних организација се активно бави младима и њиховим проблемима и потребама.

На територији Општине Александровац у области социјалне заштите и другим областима активни су Црвени крст, невладине организације и Културно уметничка друштва:

Црвени крст Александровац је друштвено-хуманитарна организација која делује на подручју општине и као саставни део Црвеног крста Србије има положај организације која помаже надлежним органима општине Александровац у хуманитарној области.

Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним особама општине Александровац је социо хуманитарна организација која окупља родитеље, стручњаке, и волонтере у циљу пружања помоћи ментално недовољно развијеним особама и њиховим родитељима, а у циљу побољшања квалитета живота корисника. Тренутно на евиденцији „Друштва“ регистровано је 152 корисника.

„Друштво“ је основано јула 2001. и одмах након тога кренуло са реализацијом првих пројеката. У свом раду „Друштво“ сарађује и са осталим „Удружењима“ сличног типа, Републичким савезом, ресорним министарством и НВО организацијама.

Друштво пријатеља деце је организација која се бави децом, подстичући њихово стваралаштво и креативност организујући разне конкурсе и прославе. Најинтензивнија је активност током „Дечје недеље“ када у сарадњи са школама и другим локалним институцијама организују свакодневне активности од културно уметничких преко едукативних и спортских.

Асоцијација младих је организација младих која је основана током 2008. у оквиру израде стратегије за младе на националном нивоу. Основни циљ оснивања асоцијације је помоћ и подршка младима како би се на адекватан начин суочили са изазовима који се пред њих постављају.

Удружење ратних војних инвалида окупља инвалиде из задњих ратова пружајући им правну и материјалну помоћ, уз посебан акценат на помоћ деци палих бораца.

Коло српских сестара основано у време ратних дешавања и великог прилива избеглица изворно се бавило прикупљањем и дистрибуцијом хуманитарне помоћи, док сада своје активности највећим делом усмеравају на разна културна дешавања и обележавање верских празника.

Културно Уметничко Друштво „Грозд“, основано 2006. окупља децу, младе и нешто старије суграђане који су организовани у више ансамбала и певачких група. Врло активно се укључују у све културне догађаје и манифестације како у нашој средини тако и на бројним гостовањима. У скорије време формирана су и Културно Уметничка Друштва: Лаћислед, Гаревина и Дашница.

Удружење пензионера, основано седамдесетих година, бави се пружањем помоћи угроженом члановима, организовањем излета, набавком огрева и сличним активностима.

SWOT анализа

Снаге	Слабости
<p>-постојање КАНЦЕЛАРИЈА ЗА МЛАДЕ и Савета за младе</p> <p>-опредељена средства локалног буџета за подстицање запошљавања у 2011. години</p> <p>-постојање стратешких документа (ЛАП, Стратегија економског развоја, ЛАПЗ)</p> <p>-У средњој школи се реализује програм предузетништва и програм виртуелних предузећа</p> <p>-Пољопривредна школа са традицијом (лабораторија, економија, сарадња са предузећем Вино Жупа)</p> <p>-Ђачки парламент</p> <p>Традиција у воћарству, виноградарству и винарству.</p> <p>Доступност квалитетних сировина</p> <p>-Повољан географски положај и климатски услови за развој пољопривреде и туризма</p> <p>-постојање Туристичке организације</p> <p>-традиционална манифестација Жупска берба</p> <p>-нижи трошкови пословања за покретање посла у односу на веће центре</p> <p>-постоји адекватан простор за одржавање семинара и радионица</p> <p>-висок ниво развијености омладинског спорта</p> <p>-висок ниво сарадње међу актерима који се баве младима</p> <p>-традиционалне манифестације</p> <p>--Музеј винарства и Завичајни музеј Жупе</p> <p>-у постојећим стратегијама и акционим плановима млади су препознати као приоритетна циљна група</p>	<p>-немотивисаност младих за покретање сопственог посла</p> <p>одлазак младих општине</p> <p>-одлазак младих из општине и неповољна старосна структура</p> <p>-недовољно развијена привреда</p> <p>-недовољно развијена инфраструктура</p> <p>-недовољно развијен невладин сектор</p> <p>-недостатак институционалне подршке и неформалног образовања за покретање и вођење сопственог посла</p> <p>-недовољан ниво развијености локалних фондова за подршку развоју предузетништва</p> <p>-непостајање ажурне базе података о привредним и пољопривредним потенцијалима и ресурсима</p> <p>-Недовољно развијени туристички и смештајни капацитети</p> <p>-Недовољна подршка пољопривредним произвођачима на државном и локалном нивоу</p> <p>-Недовољно активно удружење предузетника</p> <p>-Млади немају довољно ресурса за започињање сопственог посла</p> <p>-удаљеност од великих градских центара</p>
Шансе	Опасности
<ul style="list-style-type: none"> - Постојећи програми за унапређење пољопривреде, винарства и туризма - Учествовање у међународним донаторским програмима - Развојни програми државних и локалних институција - Брендирање производа са географским пореклом - Пренос добре праксе из земље и иностранства - Унапређење међуопштинске сарадње - Омладински клуб - Унапређење рада удружења предузетника - Едукација младих за бављење предузетништвом 	<ul style="list-style-type: none"> - Монопол на тржишту пољопривредних производа - Нестабилна економска ситуација - Нестабилне цене пољопривредних производа - Либерализација тржишта - Повољнији услови пословања у другим општинама - депопулација

Анализа истраживања

У процесу израде Локалног акционог плана за развој омладинског предузетништва у општини Александровац, спроведено је истраживање о ставовима, проблемима и потребама младих људи када је у питању запошљавање, покретање сопственог посла, формално и неформално образовање везано за предузетништво.

Истраживање је спроведено током децембра 2010. и јануара 2011. године и њиме је обухваћено 100 младих од 15 до 30 година старости из општине Александровац.

Структура анкетираних је следећа:

- у односу на пол, анкетом је обухваћено 39% девојака и 61% младића;
- по месту становања, 59% анкетираних је из града и 41% са села;
- у односу на тренутни статус, од укупног броја анкетираних 28% су средњошколци, 26% студенти, 10% незапослени, 11% запослени и 25% предузетници.

Резултати истраживања дали су смернице за дефинисање програма и пројеката у Акционом плану. Такође, резултати истраживања су од великог значаја за планирање и спровођење одговарајућих мера и активности за унапређења рада локалних институција које могу да одговоре на поменуте проблеме и потребе младих.

Истраживање показује да млади имају високу свест о неопходности перманентног унапређења знања и након завршетка формалног образовања и да су заинтересовани за похађање различитих обука и курсева. Веома је интересантно да велика већина младих (95%) сматра да би у програм редовног образовања требало увести предмет предузетништво и да је потребно више практичне наставе.

Из анализе истраживања, може се закључити да су млади свесни да приликом тражења посла морају да буду активни и да информације о слободним радним местима поред породице и пријатеља, потраже и на другим местима. Млади у потпуности препознају да је тешко доћи до посла и 80% је спремно да прихвати волонтерске или хонорарне послове, као и послове који нису у струци.

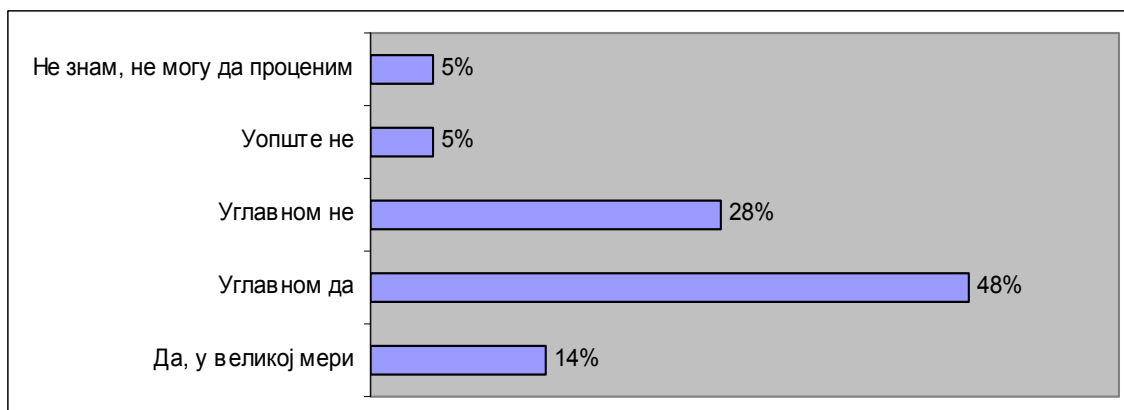
Када је у питању покретање сопственог посла, може се рећи да 78% младих на неки начин размишља или већ има сопствену пословну идеју. Поред тога, 97% испитаних је заинтересовано за унапређење предузетничких вештина. Битно је рећи и да више од 80% младих види недостатак финансисјких средстава као једну од најзначајнијих препрека за покретање сопственог посла.

Образовање везано за предузетништво

Први део истраживања односио се на процену утицаја формалног образовања на стицање неопходних знања и практичних вештина за обављање посла као и заинтересованост младих за неформално образовање.

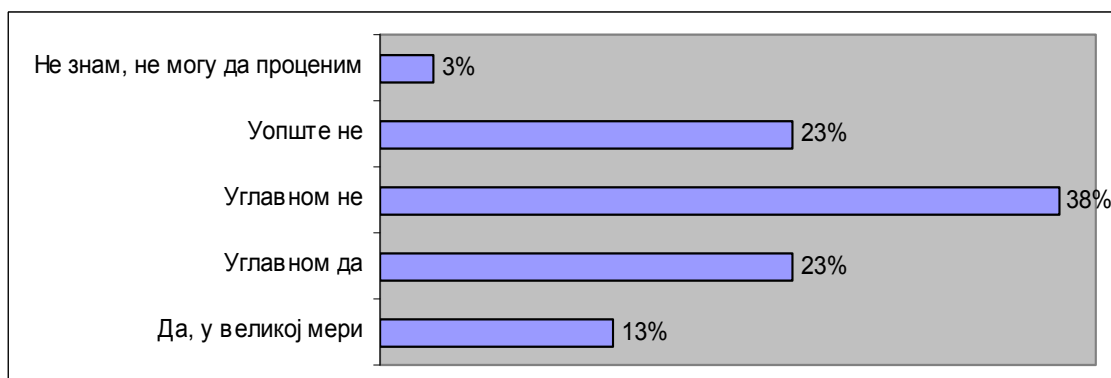
На питање да ли сматраш да ће ти формално образовање обезбедити неопходна знања и практичне вештине за обављање посла 48% испитаника одговорило је углавном да; 28% углавном не; 14% да, у великој мери; 5% уопште не и 5% не знам, не могу да проценим.

Графикон 1: Утицај формалног образовања на стицање неопходних знања и практичних вештина за обављање посла

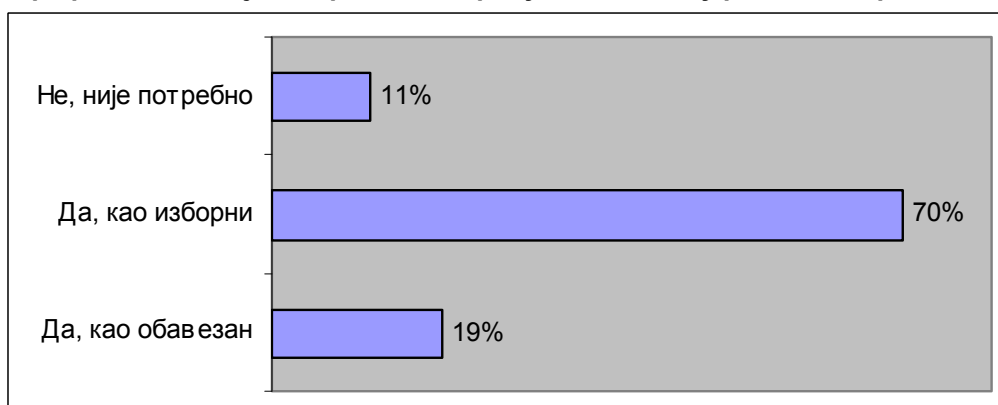
Када је у питању став младих о томе да ли су задовољни садашњим начином организовања практичне наставе током редовног школовања 38% испитаних је одговорило углавном не; 23% углавном да; 23% уопште не; 13% да, у великој мери и тек 3% не знам, не могу да проценим.

Графикон 2: Став према садашњем начину организовања практичне наставе током редовног школовања

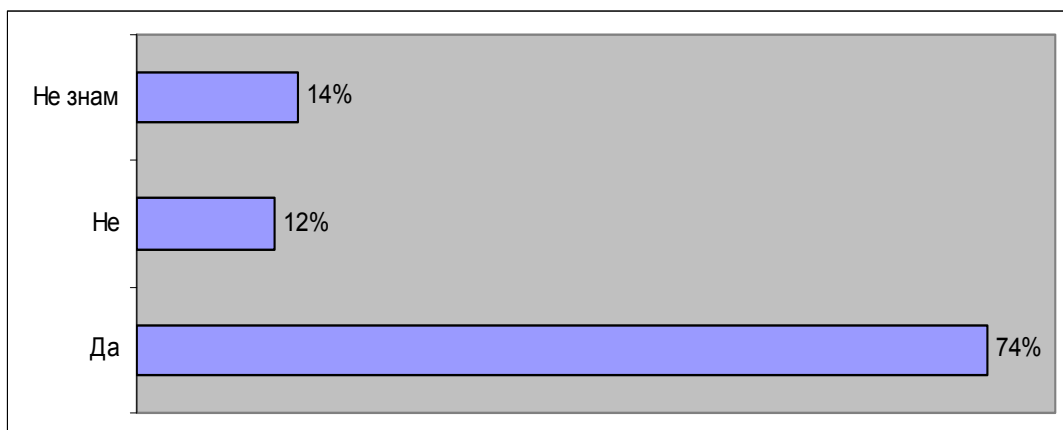
За увођење предмета предузетништво у редовно образовање изјаснило се 89% испитаника, и то 70% као изборни, а 19% као обавезни предмет. Само 11% мисли да није потребно.

Графикон 3: Увођење предмета "предузетништво" у редовно образовање

Млади су се у великом проценту изјаснили да су заинтересовани за неку врсту додатног образовања и усавршавања мимо редовног образовања (74%), 14% је рекло да не зна, док се 12% изјаснило негативно.

Графикон 4: Заинтересованост за додатно образовање и усавршавање

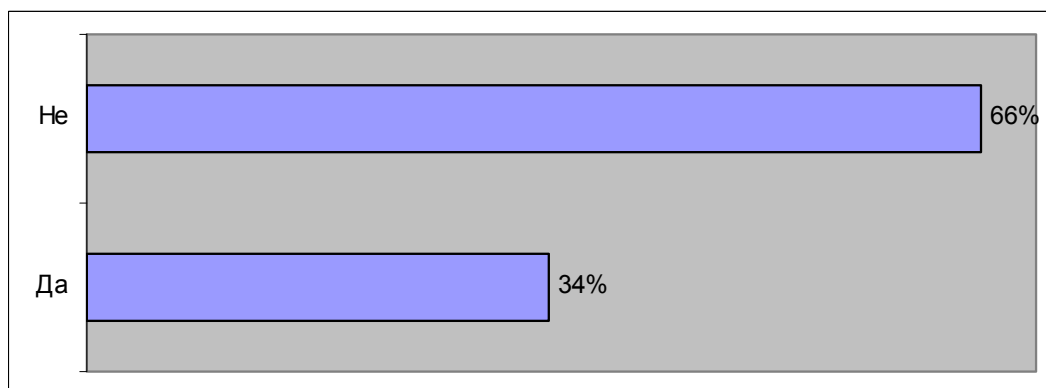
Највећи проценат испитаних веома је заинтересован за курсеве рачунара (53%) и страних језика (51%). Анкетирани у највећем проценту нису заинтересовани за курсеве за угоститељство (77%) и негу лепоте (76%).

Табела 1: Заинтересованост младих за различите курсеве

	Курс	Веома заинтересован-а	Донекле заинтересован-а	Нисам заинтересован-а
1.	Курс рачунара	53%	36%	11%
2.	Курс страних језика	51%	29%	20%
3.	Рачуноводствени курс	17%	36%	47%
4.	Курс за пословног секретара	13%	20%	67%
5.	Курсеви за негу лепоте (фризер, козметичар...)	10%	14%	76%
6.	Курсеви за угоститељство (конобари, кувари...)	12%	11%	77%
7.	Обука за управљање пројектима	23%	30%	47%

Млади су упитани да ли су током школовања имали неко радно искуство независно од школе. Од укупног броја 34% испитаних је одговорило потврдно, а 66% каже да није имало неко радно искуство.

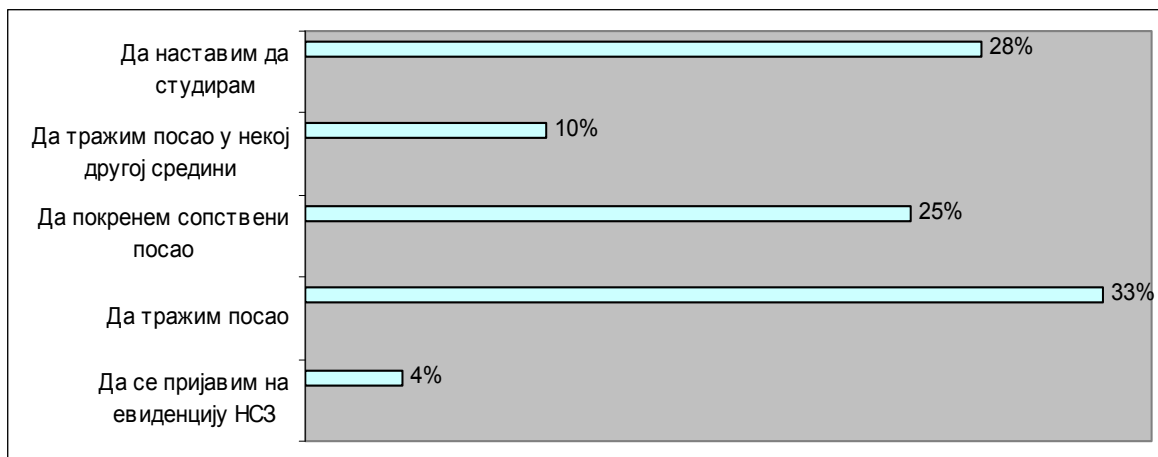
Графикон 5: Досадашње радно искуство током школовања

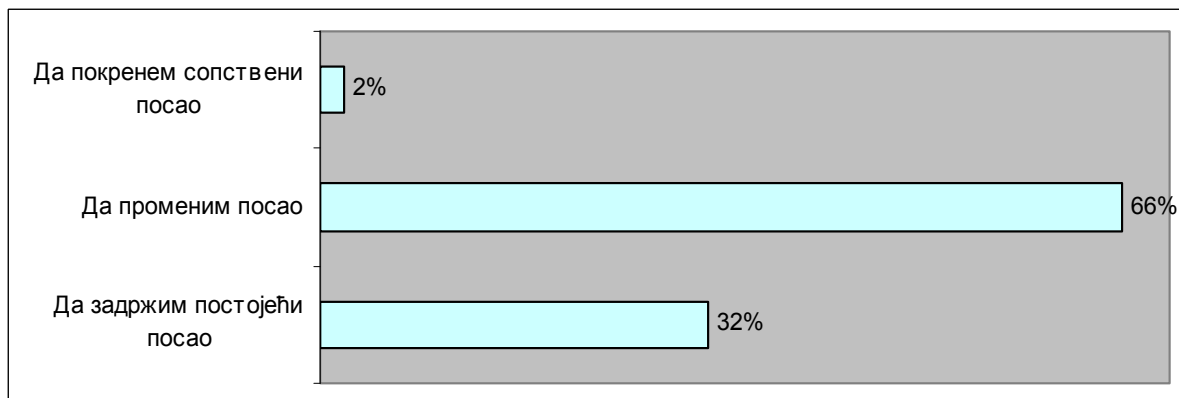
Једно од веома важних питања односило се на то **шта млади планирају у блиској будућности**. У зависности од тренутног статуса добили смо следеће одговоре:

- средњошколци, студенти и незапослени - 33% је одговорило да ће тражити посао; 28% да планирају да наставе да студирају; 25% да ће покренути сопствени посао; 10% да ће потражити посао у некој другој средини; а 4% да ће се пријавити на евиденцију НСЗ
- запослени - 66% се изјаснило да жели да промени посао; 32% да задржи тренутни посао и 2% да покрене сопствени посао
- предузетници – 87% планира да повећа обим тренутног пословања; 10% да задржи постојећи обим пословања; а 3% се изјаснило да планира да затвори радњу/предузеће

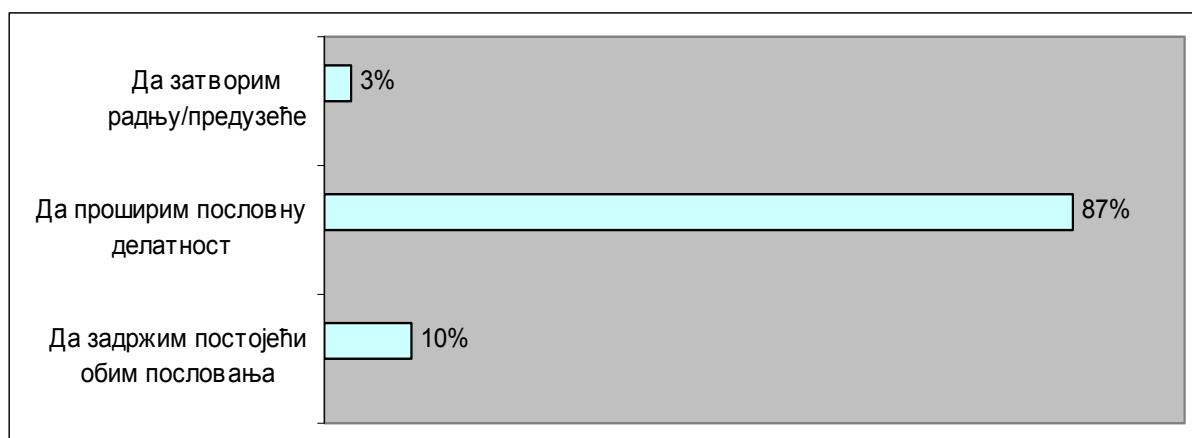
Графикон 6: Планови у блиској будућности – средњошколци, студенти и незапослени

Графикон 7: Планови у блиској будућности – запослени

Графикон 8: Планови у блиској будућности – предузетници

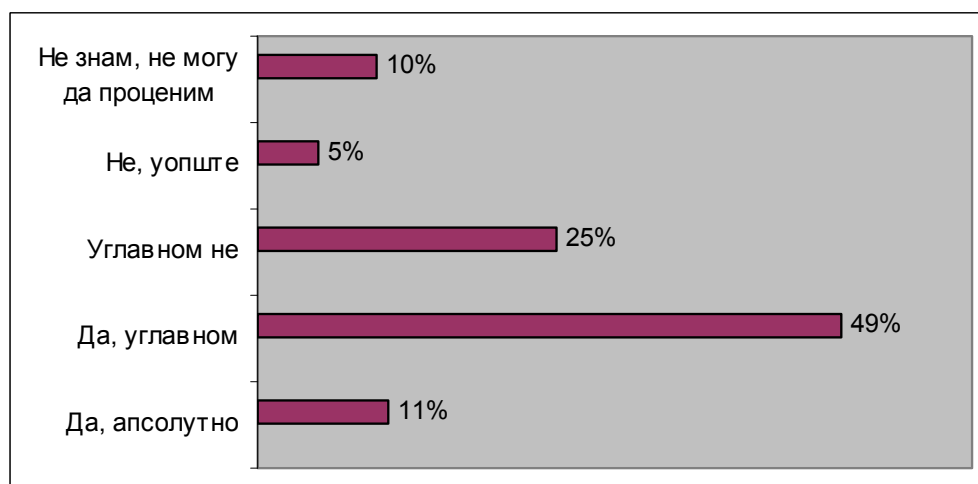

Ставови младих према запошљавању

Други истраживачки задатак био је да процени колико су млади информисани о могућностима запошљавања, да ли су спремни за активно тражење посла, какав је њихов став о тренутној понуди послова и где би потражили посао након завршетка школовања.

Прво нас је занимало да ли млади имају довољно информација о могућностима запошљавања. Од укупног броја испитаних 49% је одговорило да, углавном; 25% углавном не; 11% да, апсолутно; 5% не, уопште и 10% не знам, не могу да проценим.

Графикон 9: Информације о могућностима запослења

Веома је битан и став младих о томе где би се информисали о слободним радним местима. Анкетиранци су се за понуђене одговоре (породица и пријатељи, интернет, штампани, радио и ТВ огласи, Национална служба за запошљавање) одређивали са да и не. Резултати показују да би се породици и познаницима обратило 92% испитаних; 83% би се информисало преко интернета; Националној служби за запошљавање обратило би се 81%, а 66% би пратило штампане, радио и ТВ огласе.

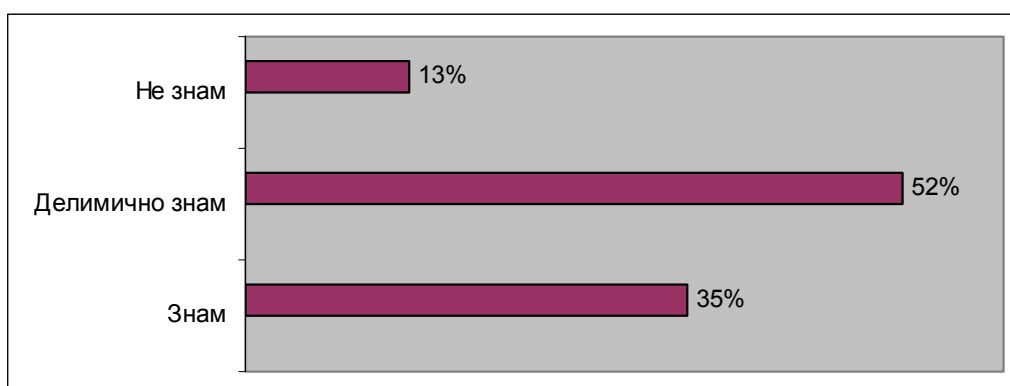
Табела 2: Извори информација о слободним радним местима

Извор информација о слободним радним местима	Да	Не
Породица и познаници	92%	8%
На Интернету	83%	17%
Штампани, радио и ТВ огласи	66%	34%
Национална служба за запошљавање	81%	19%

Приликом конкурсања код послодаваца за слободна радна места врло је важно да млади знају да напишу своју биографију и пропратно писмо и да буду спремни за први разговор са будућим послодавцем. Зато нас је занимало како млади процењују себе по овим питањима.

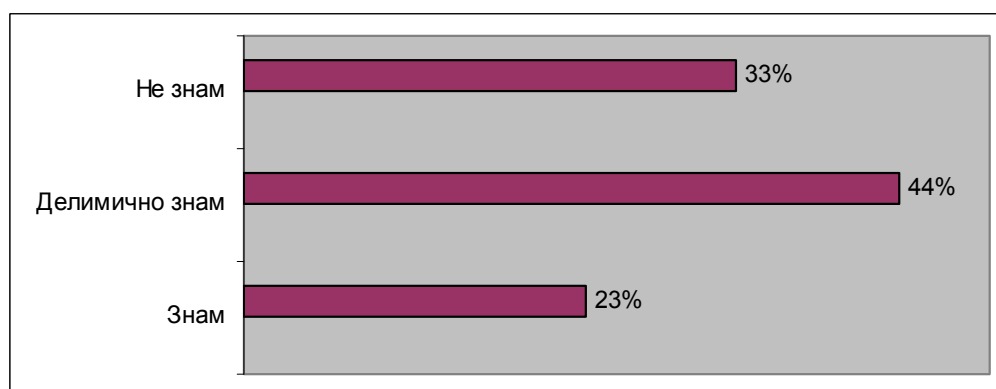
На питање да ли знате да напишете биографију 52% њих одговорило је да делимично зна; 35% да зна, а 13% сматра да не зна.

Графикон 10: Писање биографије

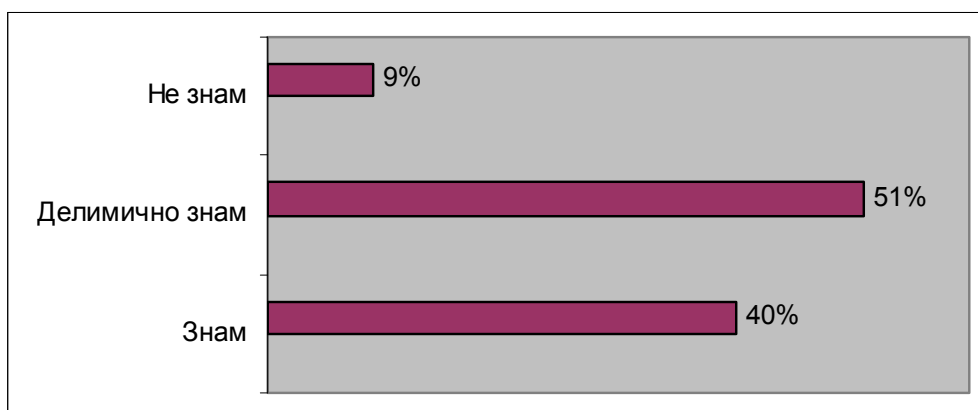
Мало другачије резултате добили смо на питање о томе да ли знају да напишу пропратно писмо. Наиме, 44% мисли да делимично зна, 33% сматра да не зна, а 23% мисли да зна.

Графикон 11: Писање пропратног писма

Када је у питању понашање на првом разговору са будућим послодавцем, запажа се да већина младих сматра да делимично зна и то њих 51%, 40% мисли да зна, док само 9% мисли да не зна.

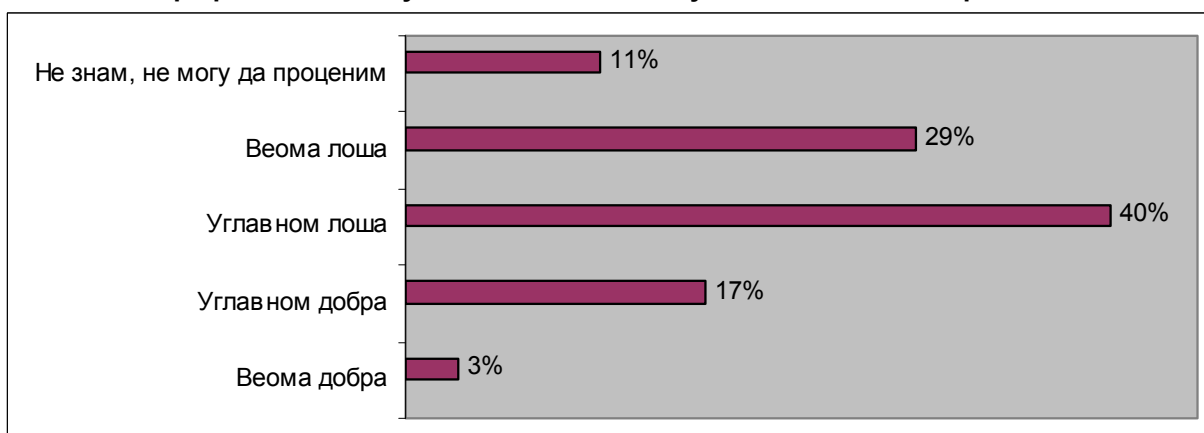
Графикон 12: Понашање на првом разговору са будућим послодавцем

Из последњег сета питања о запошљавању, хтели смо да сазнамо мишљења младих о тренутној понуди сталних и хонорарних послова. Такође нас је интересовало коју врсту послова би прихватили и у ком сектору пословања (јавни или приватни сектор).

Нешто мање од 70% испитаних мисли да је понуда сталних послова у њиховој струци у општини Александровац лоша и то 40% да је углавном лоша, а 29% да је веома лоша. Свој позитиван став о понуди сталних послова изразило је само 20% младих, од тога 17% мисли да је углавном добра, а 3% да је веома добра. Од укупног броја испитаних, 11% не зна или не може да процени понуду сталних послова у својој струци.

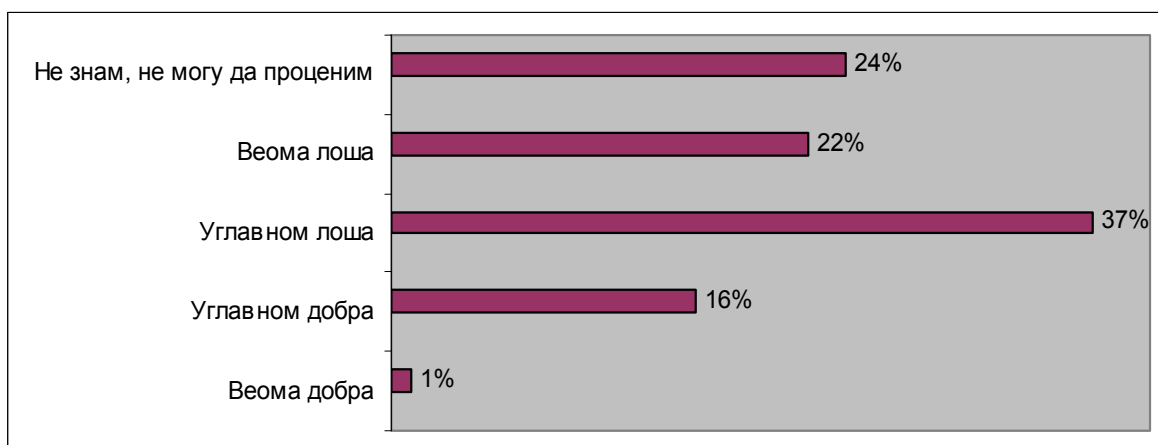
Графикон 13: Понуда сталних послова у општини Александровац

Када је у питању понуда хонорарних послова млади су мишљења да је понуда таквих послова у општини Александровац нешто боља него понуда сталних послова.

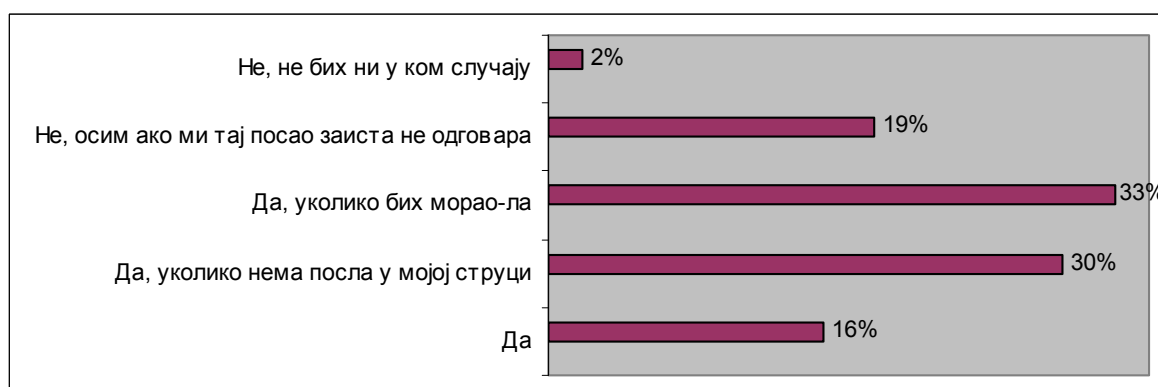
За понуду хонорарних послова 37% процената испитаних мисли да је углавном лоша; да је веома лоша мисли 22%; 16% мисли да је углавном добра; док само 1% мисли да је веома добра. Свој став о томе нема 24% испитаника.

Графикон 14: Понуда хонорарних послова у општини Александровац

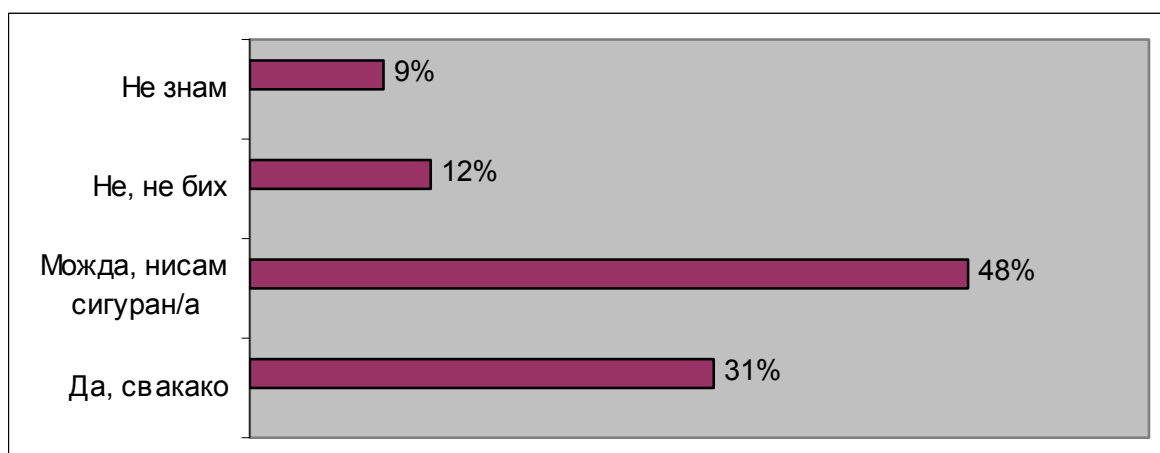
Млади су свесни чињенице да тренутно није лако пронаћи посао у струци за коју су се школовали што несумњиво показују резултати истраживања. Наиме чак 79% би прихватило посао који није у њиховој струци, и то 33% је одговорило да у колико би морало; 30% да, уколико нема посао у њиховој струци; а 16% безусловно да. Посао ван своје струке не би прихватило 21% испитаника, и то 19% не би прихватило осим ако им заиста не одговара, а 2% не би прихватило ни у ком случају.

Графикон 15: Прихватање посла за који се нису школовали

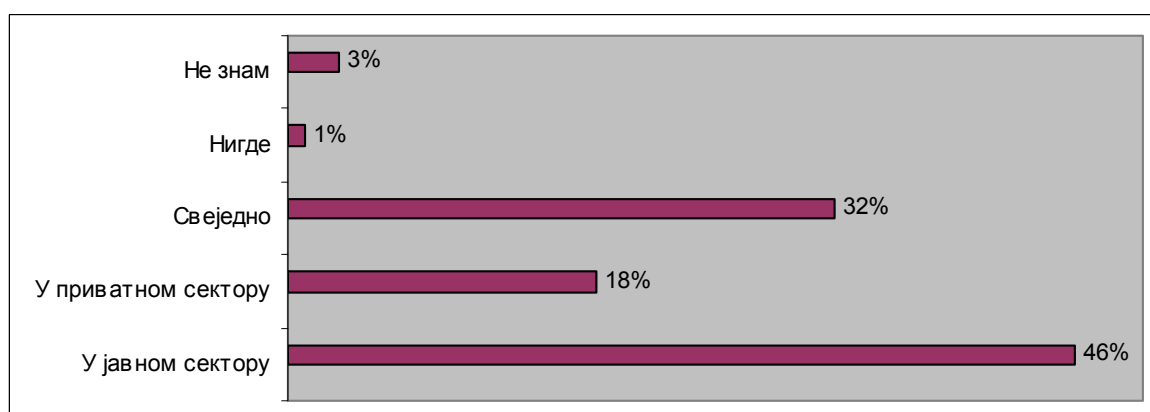
Истраживање показује да је 31% испитаних спремно да прихвати волонтерске и хонорарне послове; 48% можда, али нису сигурни; 12% не би прихватило, а 9% нема став о томе.

Графикон 16: Прихватање волонтерских и хонорарних послова

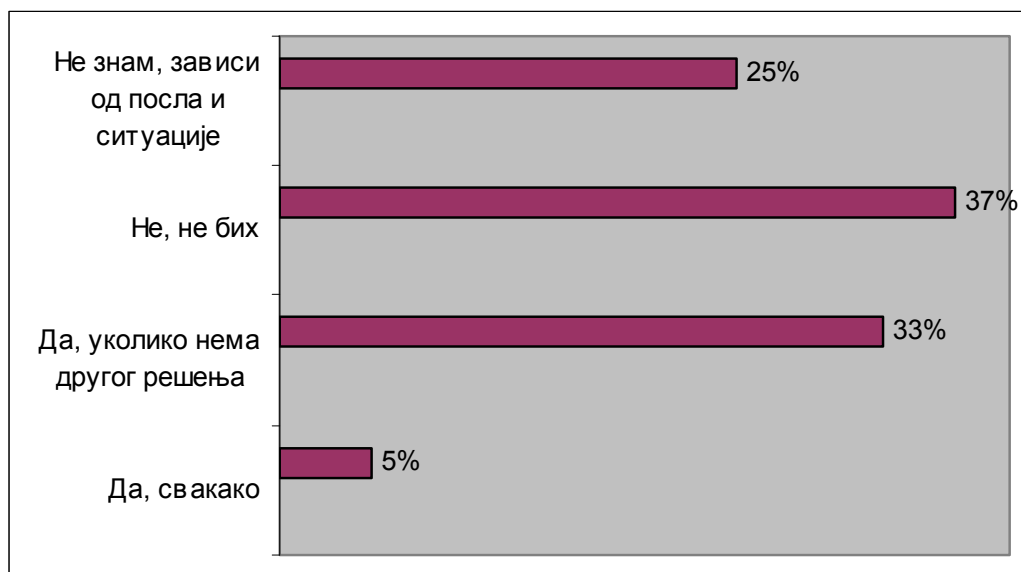
Највећи проценат младих би прихватио посао у јавном сектору, њих 46%; за 32% испитаних је свеједно; док би 18% најпре прихватило у приватном сектору. За то да не би нигде прихватило посао изјаснио се 1% испитаних, а 3% нема свој став.

Графикон 17: Сектор у коме би прихватили посао

Још један од битних фактора који је везан за запошљавање је рад без званичне пријаве код надлежних институција од стране послодавца. Изричит став о томе да не би радили непријављени има 37% анкетираних; 33% би прихватило уколико нема другог решења; за њих 25% зависи од послова и ситуације, а само 5% би свакако прихватило.

Графикон 18: Прихватање посла без званичне пријаве код надлежних државних институција

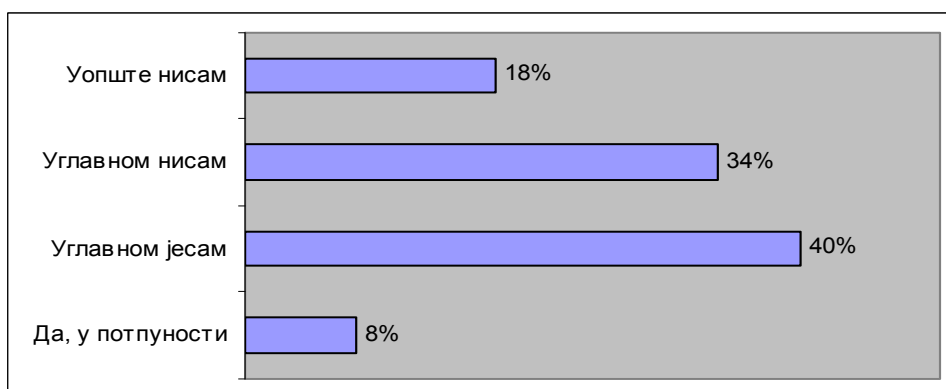

Покретање сопственог посла

Један од кључних циљева истраживања био је идентификација препрека за покретање сопственог посла, дефинисање мера за подршку у циљу њиховог превазилажења, као и процена заинтересованости младих за изградњу и унапређење предузетничких вештина.

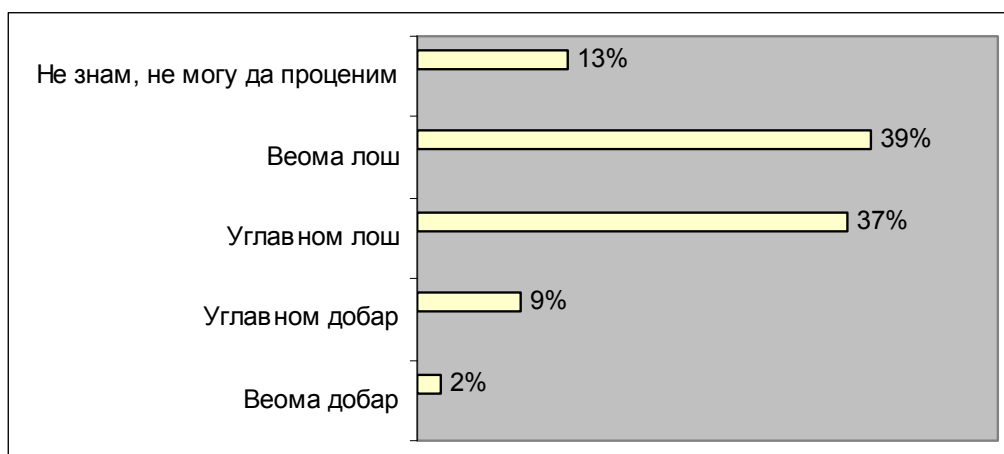
У ту сврху интересовало нас је да ли су млади упознати са процедурама и осталим факторима за покретање сопственог посла. Од укупног броја испитаних 48% мисли да је упознато - 40% каже да је углавном упознато, а 8% да је упознато у потпуности. Осталих 52% мисли да није упознато, и то 34% да углавном није упознато и 18% да уопште није упознато.

Графикон 19: Познавање процедура за покретање сопственог посла

Млади су изнели и свој став о локалном амбијенту за покретање и вођење сопственог посла. Негативан став има 78% испитаних - 39% мисли да је веома лош, а 37% да је углавном лош. Много мањи проценат (11%) има позитиван став о локалном пословном амбијенту - 9% мисли да је углавном добар, а 2% да је веома добар. Свој став о томе нема 13% испитаних.

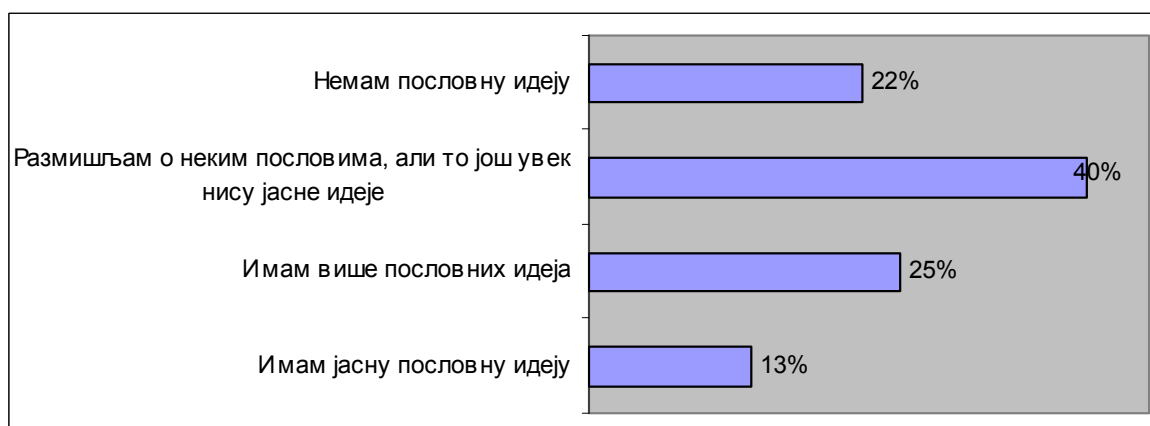
Графикон 20: Порцена локалног пословног амбијента

За успешно покретање посла и обављање пословних активности у првим годинама након оснивања привредног субјекта од великог значаја је подршка локалних и регионалних институција. Због тога смо желели да сазнамо којој институцији би се млади обратили за неопходне информације о покретању сопственог посла. Највећи проценат се определио за Националну службу за запошљавање (37%), Агенцији за привредне регистре 21%, локалној самоуправи 8%, канцеларији за младе 6% а 28% анкетираних се није изјаснило.

Када причамо о иницијативама код младих за покретање сопственог посла, веома је битно да проценимо да ли и у којој мери млади имају пословне идеје. Добијени резултати показују да 78% младих на неки начин размишља или већ има сопствену пословну идеју, док 22% њих нема пословну идеју.

Графикон 21: Развијање пословних идеја код младих

Један од значајних показатеља за подршку развоју омладинског предузетништва је став младих о томе које су по њима кључне препреке за покретање сопственог посла. По питању оцена препрека за покретање сопственог посла резултати су представљени дистрибуцијом оцена значаја (оцењено од 1 до 5) у % које поједини препреке имају за покретање сопственог посла.

Табела 3: Кључне препреке за покретање сопственог посла

Могуће препреке за покретање сопственог посла		1=није препрека		5=значајна препрека		
1.	Закони и процедуре у пословању	8%	15%	28%	20%	29%
2.	Недостатак финансијских средстава	-	3%	19%	23%	55%
3.	Недовољна знања и вештине за вођење сопственог посла	5%	4%	32%	39%	20%
4.	Недовољна стручна институционална подршка	2%	7%	32%	28%	31%
5.	Недостатак развојних кредита и субвенција	3%	10%	22%	26%	39%
6.	Велика конкуренција на тржишту	3%	7%	32%	41%	17%
7.	Ниска куповна моћ становништва	3%	8%	30%	36%	23%
8.	Страх од неуспеха у пословању	12%	15%	36%	20%	17%
9.	Проблеми у наплати потраживања	5%	3%	27%	30%	35%
10.	Мало локално тржиште	2%	9%	27%	43%	19%
11.	Удаљеност и лоша саобраћајна повезаност са другим градовима	4%	14%	35%	33%	14%
12.	Традиционални ослонац на велике системе	9%	10%	37%	32%	12%

Аритметичке средине оцена приказане су у Табели 4 и указују да се као главна препрека може издвојити "недостатак финансијских средстава". Поред тога од значаја су још и "недостатак развојних кредита и субвенција" и "проблеми у наплати потраживања".

Табела 4: Аритметичке средине оцена кључних препреке за покретање сопственог посла

Могуће препреке за покретање сопственог посла		
1.	Закони и процедуре у пословању	3,47
2.	Недостатак финансијских средстава	4,74
3.	Недовољна знања и вештине за вођење сопственог посла	3,65
4.	Недовољна стручна институционална подршка	3,78
5.	Недостатак развојних кредита и субвенција	3,88
6.	Велика конкуренција на тржишту	3,62
7.	Ниска куповна моћ становништва	3,68
8.	Страх од неуспеха у пословању	3,15
9.	Проблеми у наплати потраживања	3,88
10.	Мало локално тржиште	3,68
11.	Удаљеност и лоша саобраћајна повезаност са другим градовима	3,86
12.	Традиционални ослонац на велике системе	3,23

По питању значаја који поједини услови имају за успешан почетак и опстанак у послу резултати су представљени дистрибуцијом оцена значаја (оцењено од 1 до 5) у % који поједини услови имају за успешан почетак и опстанак у послу, а које су презентоване у Табели 5.

Табела 5: Значај услова за успешан почетак и опстанак у послу

Услови за успешан почетак и опстанак у послу		1=није препрека		5=значајна препрека		
1.	Почетни капитал	9%	3%	7%	14%	67%
2.	Знања и искуства у планираној делатности	1%	3%	11%	28%	57%
3.	Предузетничке способности	1%	3%	15%	41%	40%
4.	Истрајност и визија власника	1%	3%	20%	40%	36%
5.	Пријатељства и везе са важним људима	2%	7%	18%	22%	51%
6.	Умерена конкуренција	1%	8%	35%	27%	29%
7.	Поуздани добављачи	4%	6%	23%	32%	35%
8.	Нов производ на тржишту	1%	6%	28%	31%	34%
9.	Ниски трошкови пословања	4%	3%	28%	33%	32%
10.	Добар систем дистрибуције	2%	7%	14%	38%	39%
11.	Рекламна кампања	1%	3%	15%	27%	54%

Аритметичке средине оцена услова за успешан почетак и опстанка у послу приказане су у Табели 6 и указују да се као најнеопходнији услов за успешан почетак и опстанак у послу може издвојити "знања и искуства у планираној делатности". Поред тога од значаја су још и "почетни капитал" и "рекламна кампања".

Табела 6: Аритметичке средине оцена услова за успешан почетак и опстанак у послу

	Услови за успешан почетак и опстанак у послу	
1.	Почетни капитал	4,28
2.	Знања и искуства у планираној делатности	4,38
3.	Предузетничке способности	4,16
4.	Истрајност и визија власника	4,07
5.	Пријатељства и везе са важним људима	4,13
6.	Умерена конкуренција	3,74
7.	Поуздани добављачи	3,89
8.	Нов производ на тржишту	3,92
9.	Ниски трошкови пословања	3,87
10.	Добар систем дистрибуције	4,05
11.	Рекламна кампања	4,29

Да би се дефинисали програми, предвидели одговарајуће мере и спровели адекватне активности у циљу подршке младим предузетницима врло је значајно да проценимо за коју врсту подршке они сматрају да им је неопходна, да ли су заинтересовани за унапређење предузетничких вештина и у којим областима. За ову сврху користили смо три питања.

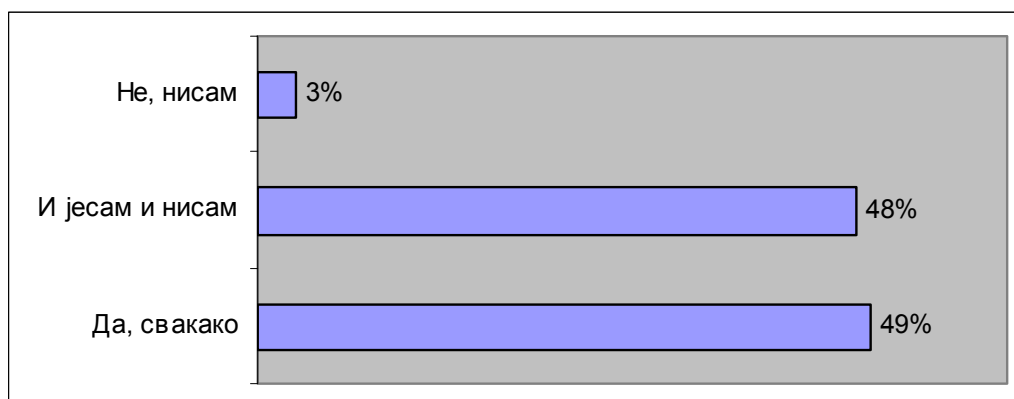
Прво смо упитали младе која **врста подршке локалних институција** би им била потребна за превазилажење поменутих препрека. У највећем проценту (78%) анкетирани су се изјаснили да би им било потребно пословно повезивање са другим фирмама, 6% мисли да не, а 16% не зна. За 74% испитаних потребна је подршка у виду пружања пословних информација, 11% њих мисли да не, а 15% не зна. Да су им битни локални фондови и субвенције као врста подршке мисли 72% анкетираних, 13% мисли да не, док 15% нема став о томе. Неопходност консултантских и саветодавних услуга препознаје 68% испитаних, 12% мисли да им нису потребне, док 20% није опредељено. У истом проценту (68%) млади верују да су им потребне обуке, семинари и радионице, 18% мисли да не, а 14% нема став.

Табела 7: Подршка која је потребна за превазилажење препрека за покретање сопственог посла

	Да	Не	Не знам
Пружање пословних информација	74%	11%	15%
Обуке, семинари, радионице	68%	18%	14%
Консултантска и саветодавна подршка	68%	12%	20%
Пословно повезивање са другим фирмама	78%	6%	16%
Локални фондови и субвенције	72%	13%	15%

Друго питање се односило на заинтересованост младих за унапређење предузетничких вештина. Преко 90% испитаних је на неки начин заинтересовано и то 49% њих је одговорило да, свакако, а 48% који и јесу и нису. Само 3% није заинтересовано за унапређење предузетничких вештина.

Графикон 22: Заинтересованост за унапређење предузетничких вештина

На крају, да би правилно планирали програме предузетничких обука, занимало нас је у којим областима пословања су млади заинтересовани за унапређење предузетничких вештина. За овакву врсту подршке, веома је заинтересовано преко 45% младих (изузев за област анализа пословне идеје 32% и електронско пословање 38%). Уз додатних 30-40% оних који су донекле заинтересовани, може се рећи да је преко 80% младих у општини Александравац заинтересовано за унапређење знања и вештина кроз различите предузетничке обуке.

Табела 8: Области интересовања за унапређење предузетничких вештина

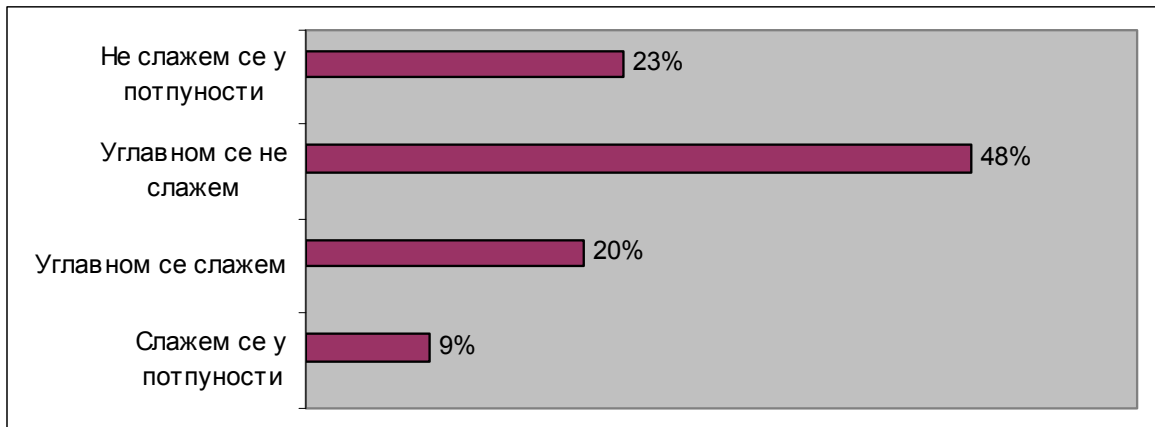
	Предузетничка обука	Веома заинтересован-а	Донекле заинтересован-а	Нисам заинтересован-а
1	Анализа пословне идеје	32%	50%	18%
2	Како започети сопствени посао	60%	31%	9%
3	Пословно планирање	46%	42%	12%
4	Како постати успешан менаџер и лидер	48%	30%	22%
5	Маркетинг	51%	33%	16%
6	Финансије	52%	33%	15%
7	Пословна комуникација	52%	32%	16%
8	Вештине преговарања	60%	31%	9%
9	Технике продаје	48%	34%	18%
10	Електронско пословање	38%	31%	21%

Генерални ставови о раду

Из последњег дела истраживања хтели смо да сазнамо какви су генерални ставови младих о раду и којом би се врстом посла најрадије бавили. Методолошки, у овом делу, млади су се изјашњавали у којој мери се слажу или не са одређеним тврдњама.

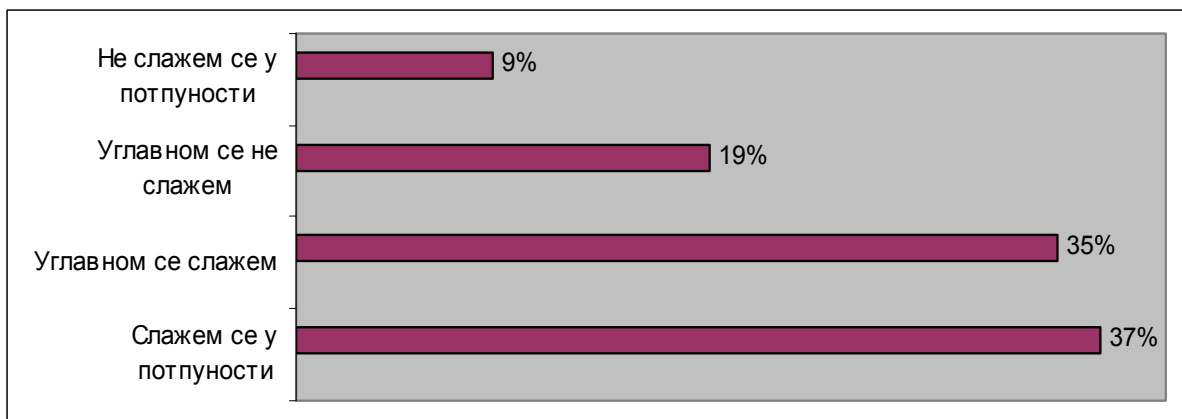
Са тврдњом, "рад је терет, а не задовољство" у потпуности се слаже свега 9% испитаних, уз додатних 20% који се углавном слаже. На другој страни 48% младих се углавном не слаже, а 23% се не слаже у потпуности.

Графикон 23: Рад је терет, а не задовољство

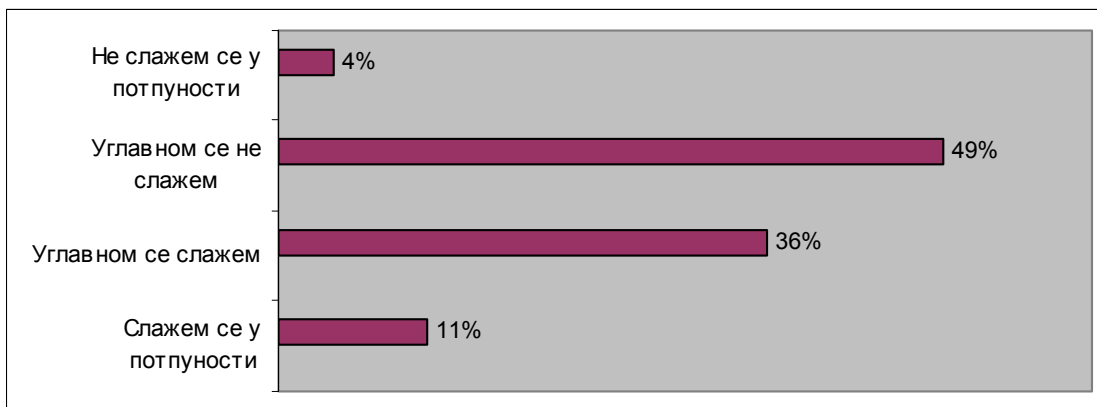
Следећа тврдња је била "живот без рада био би јалов и празан". Више од 70% анкетираних се у некој мери слаже са овим – 37% у потпуности и 35% углавном. Своје неслагање изразило је 28% испитаника – 19% се углавном не слаже, а 9% се не слаже у потпуности.

Графикон 24: Живот без рада био би јалов и празан

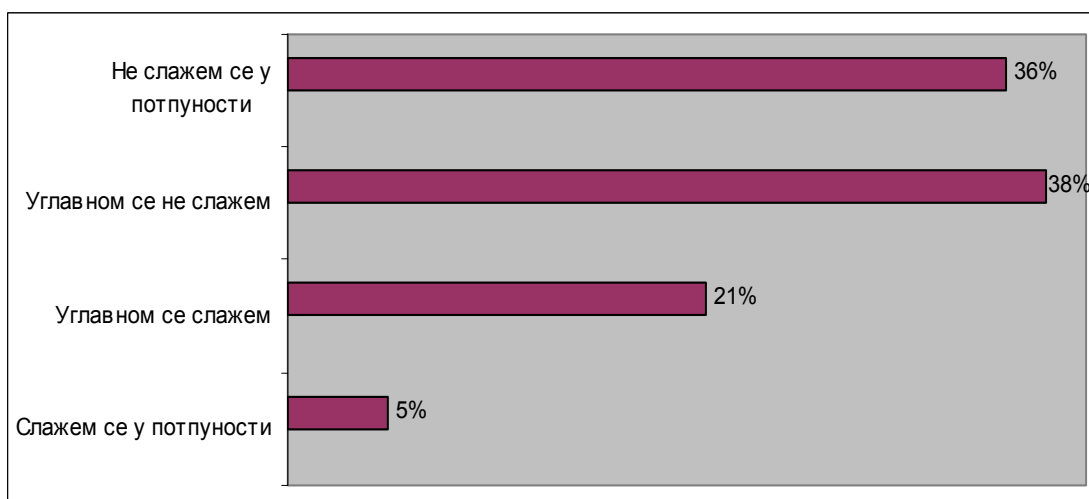
Када је у питању тврдња "људи раде зато што морају, а не зато што воле" 53% испитаних се не слаже са њом. Углавном се не слаже 49% анкетираних, а 4% се у потпуности не слаже. За разлику од њих, 47% се слаже – 36% углавном, а 11% у потпуности.

Графикон 25: Људи раде зато што морају, а не зато што воле

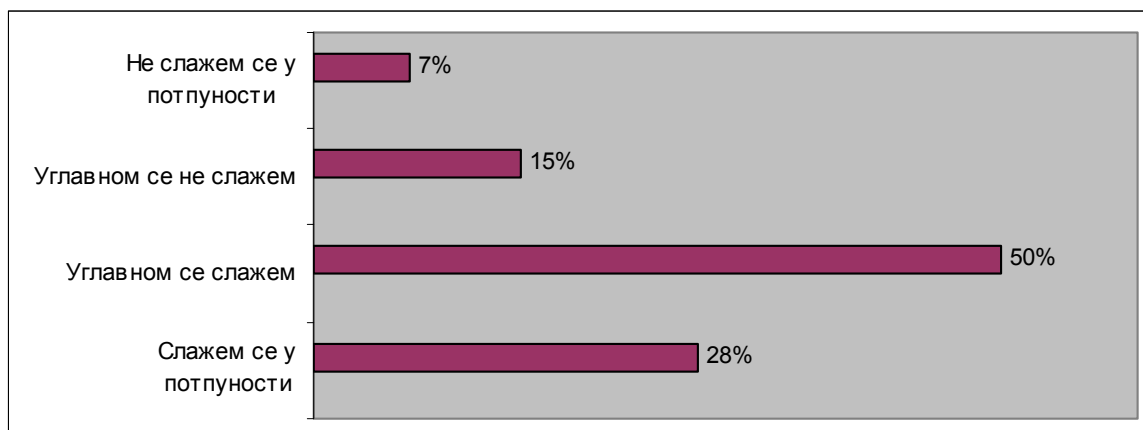
Са констатацијом "кад не би морао да ради, човек би живео лепше, онако како хоће" слаже се мање од 1/3 испитаних, и то 21% углавном, а 5% у потпуности. Значајна већина од преко 70% се не слаже - 38% углавном, а 36% у потпуности.

Графикон 26: Кад не би морао да ради, човек би живео лепше, онако како хоће

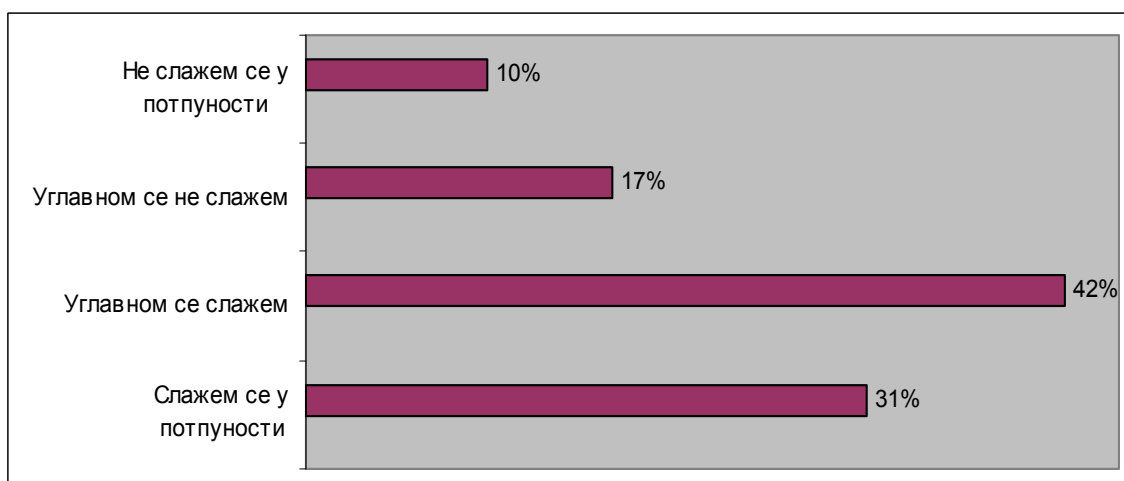
Више од 2/3 анкетираних за себе каже да "не могу дуго да издрже, а да ништа не раде". Ово углавном мисли 50% испитаних, а тврди у потпуности 28%. За разлику од њих 22% за себе не мисли тако и то 15% углавном, а 7% у потпуности.

Графикон 27: Ја сам човек који не може дуго да издржи а да ништа не ради

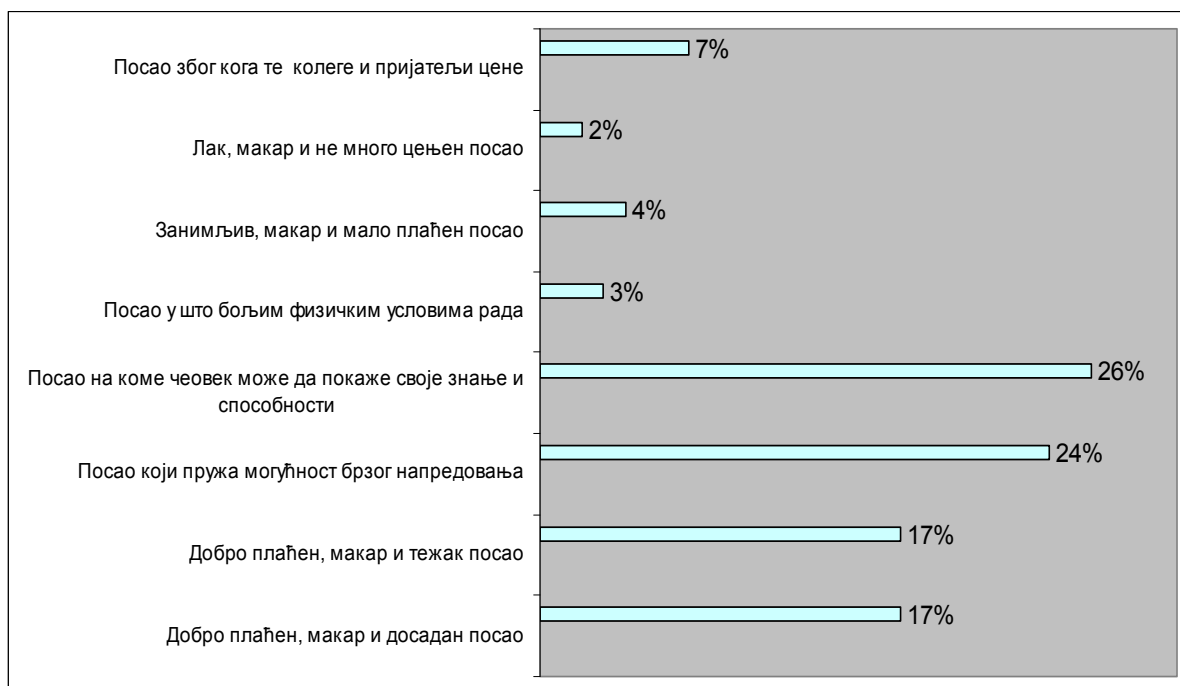
Да "човек себе може да изгради једино кроз рад" сагласно је 73% младих - у потпуности 31%, а углавном 42%. Супротно томе, 27% њих није сагласно са овим и то 17% углавном, а 10% у потпуности.

Графикон 28: Човек може себе да изгради једино кроз рад

У последњем питању млади су се опредељивали коју би врсту посла најрадије прихватили. За посао на коме могу да искажу своја знања и способности определило се 26% анкетираних; 24% испитаних исказало је да им је битно да им посао омогућава брзо напредовање; по 17% се изјаснило да им је најбитније да је посао добро плаћен, па макар и досадан, односно да је добро, плаћен па макар и тежак. Посао због кога их колеге и пријатељи цене најпре би прихватило 7% испитаних. За 4% испитаних је битно да је посао занимљив, па макар био и мало плаћен. За 3% анкетираних од пресудне важности су добри физички услови рада, а за њих 2% најважније је да је посао лак, макар и не много цењен.

Графикон 29: Врста посла који би млади најрадије прихватили

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РАЗВОЈ ОМЛАДИНСКОГ ПРЕДУЗЕТНИШТВА У ОПШТИНИ АЛЕКСАНДРОВАЦ 2011. – 2013.

Кључно питање 1: Стварање услова за развој омладинског предузетништва и покретање сопственог посла						
Програми	Пројекти (мере и активности)	Очекивани резултати	Индикатори	Носиоци активности	Временски оквир	Могући извори финансирања
1.1 Едукација младих	<p>1.1.1 Организовање едукација на тему омладинског предузетништва</p> <p>1.1.2 Представљање различитих занимања ученицима завршних разреда основних школа</p>	<p>Унапређење знања и вештина из области омладинског предузетништва</p> <p>Ученици основних школа биће упознати са различитим занимањима – професијама</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број одржаних радионица и трибина • Број младих који је успешно завршили обуку • Број одржаних представљања • Број присутних на трибинама 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Национална служба за запошљавање • Средње и основне школе • Локална самоуправа • Удружења грађана 	2011. – 2013.	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
1.2.Промовисање примера добре праксе из земље и окружење	<p>1.2.1 Посета примера добре праксе у земљи и региону</p> <p>1.2.2 Посета и учешће на сајмовима предузетништва</p> <p>1.2.3 Организовање сајма младих предузетника за време трајања Жупске бербе</p>	<p>Промовисање привредног потенцијала Жупе и успостављање пословне сарадње са привредницима из других региона.</p> <p>Повећање нивоа конкурентности и иновативности младих предузетника. Привлачење нових инвеститора.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Повећање обима продаје предузетника из Александровца • Број излагача на сајму • Број посетилаца • Број реализованих пословних састанака. 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Ђачки парламент • Средња школа • Удружења грађана • Национална служба за запошљавање • Локална самоуправа 	2011. -2013.	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
1.3 Успостављање система награђивања најбољих младих преузетника на годишњем нивоу	<p>1.3.1 Такмичење младих у категорији потенцијалних предузетника</p> <p>1.3.2 Такмичење младих у категорији постојећих предузетника</p>	<p>Млади ће бити упознати са изазовима, препрекама и могућностима који су саставни део приватног предузетништва.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број одржаних трибина • Број радио и ТВ прилога, број новинских чланака • Број награђених младих 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Средња школа • Удружења грађана • Локална самоуправа 	2011. -2013.	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори

		Стимулисање омладине за бављење предузетништвом. Неговање и награђивање правих вредности у друштву.	<ul style="list-style-type: none"> • Број организованих нагредних конкурса • Број учесника на конкурс 	<ul style="list-style-type: none"> • Национална служба за запошљавање 		
1.4 Развој омладинских удружења	<p>1.4.1 Израда базе података младих предузетника</p> <p>1.4.2 Едукација за равој удружења</p> <p>1.4.3 Формирање омладинских удружења</p> <p>1.4.4 Промотивне активности (брошуре, веб сајт)</p> <p>1.4.5 Повезивање са другим омладинским удружењима из земље и региона</p>	Пораст нивоа свести и знања младих за удруживањем. Помоћ при формирању омладинских удружења. Повећани број омладинских удружења.	<ul style="list-style-type: none"> • Број одржаних едукација на тему удруживања • Број полазника едукација • Број формираних удружења • Урађен веб сајт удружења • Промотивни материјал удружења 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Удружења грађана • Ђачки парламен • Локална самоуправа 	2011 - 2013	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
Кључно питање 2: Повећање нивоа информисаности младих о могућностима за покретање посла и запошљавање						
Програми	Пројекти (мере и активности)	Очекивани резултати	Индикатори	Носиоци активности	Временски оквир	Могући извори финансирања
2.1 Постављање инфо пулта у средњој школи и у омладинском клубу	<p>2.1.1 Израда инфо пулта</p> <p>2.1.2. Прикупљање, обрада и штампање инфо материјала</p>	Повећан ниво информисаности младих о могућностима за покретање посла и могућностима за запошљавањем. Повећан број младих који су регистровали свој посао и који су се запослили.	<ul style="list-style-type: none"> • Број организованих акција • Број информисаних омладинаца • Број подељених лифлета и каталога 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Ђачки парламент • Омладински клуб • Национална служба за запошљавање • Удружења грађана • Локална самоуправа 	2011. - 2013	<ul style="list-style-type: none"> • Општински буџет • Републички буџет • Међународни програми и донатори

<p>2.2 Креирање веб сајта Канцеларије за младе</p>	<p>2.2.1 Израда Интернет презентације Канцеларија за младе путем које би млади могли да се информишу о актуелним програмима и могућностима за запошљавање, покретање и вођење сопственог посла предузетништво</p> <p>2.2.2 Израда Интернет презентације успешних омладинских предузетника</p>	<p>Могућност брзог, лаког и јефтиног информисања великог броја младих путем Интернета. Доступност информација о актуелним програмима и пројектима намењених младима</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Урађена Интернет презентација Канцеларије за младе и презентације омладинских предузетника, закупљен домен • Број посетилаца • Број објављених информација, вести, актуелности 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Омладински клуб • Ђачки парламент • Омладинска удружења 	<p>2011. – 2012.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
<p>2.3 Организовање трибина</p>	<p>2.3.1. Организовање трибина на тему омладинског предузетништва</p> <p>2.3.2 Промовисање успешних и предузимљивих младих људи</p>	<p>Подизање нивоа знања младих на тему омладинског предузетништва. Информисање младих о актуелним програмима.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број организованих трибина • Број учесника • Број предавача 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Национална служба за запошљавање • Локална самоуправа • Ђачки парламент • Омладински клуб • Омладинска удружења 	<p>2011 – 2013</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Општински буџет • Републички буџет • Међународни програми и донатори

Кључно питање 3: Унапређење пољопривредне производње и развој туризма						
3.1 Подршка младима за развој савремене пољопривредне производње	3.1.1 Формирање базе података младих који се баве или су заинтересовани да се баве пољопривредном производњом	Умрежавање свих младих особа које желе да се баве пољопривредом и унапређење њиховог рада	<ul style="list-style-type: none"> • Број младих који се налази у бази података • Број остварених контаката између потенцијалних пословних партнера. 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Подручна канцеларија за рурални развој • Средња школа • Управа за трезор • Локална самоуправа 	2012.-2013.	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
	3.1.2 Информисање младих о програмима подршке за развој пољопривреде и села	Правовремено информисање младих о програмима за развој пољопривреде и села.	<ul style="list-style-type: none"> • Одштампани лифлети • Редовно ажурирање Интернет презентације • Број организованих стручних семинара • Број присутних полазника. 	<ul style="list-style-type: none"> • Удружења грађана • Канцеларија за младе • Канцеларија за рурални развој • Месне заједнице 	2011.- 2012.	<ul style="list-style-type: none"> • Општински буџет • Републички буџет • Међународни програми и донатори
	3.1.3 Анализа природних потенцијала и расположивих ресурса за развој пољопривреде	Анализа природних потенцијала и расположивих ресурса омогућиће увид у тренутно стање и дефинисаће се смернице за будући развој пољопривредне производње.	<ul style="list-style-type: none"> • Урађена анализа природних потенцијала и расположивих ресурса за развој пољопривреде • Дефинисане смернице и дефинисани предлози мера за унапређење пољопривреде • Урађена база података пољопривредних капацитета. 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Канцеларија за рурални развој • Средња школа • Удружења грађана • Локална самоуправа 	2011. – 2012.	<ul style="list-style-type: none"> • Општински буџет • Републички буџет • Међународни програми и донатори
	3.1.4. Креирање базе података пољопривредних капацитета					

	<p>3.1.5 Мапирање капацитета откупљивача – прерађивача пољопривредних производа и прављење базе података</p> <p>3.1.6. Унапређење инфраструктуре у руралним подручјима</p>	<p>Урађена база података откупљивача и прерађивача пољопривредних производа.</p> <p>Унапређење положаја младих за живот и рад на селу кроз изградњу боље инфраструктуре.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Повећање броја младих који се баве пољопривредном производњом. • Отварање нових предузетничких радњи у сеоским срединама. • Повећан број младих који живе на селу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Месне заједнице • Канцеларија за рурални развој • Канцеларија за младе • Одељење за развој и инфраструктуру општине • Дирекција за изградњу и урбанизам • Локална самоуправа 	2011 – 2013	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
3.2 Мотивисање младих за удруживање и стварање кооператива и кластера	<p>3.2.1. Организовање студијских посета успешним кооперативама и кластерима у Србији и иностранству.</p> <p>3.2.2 Едукација на тему удруживања и формирање одрживих кластера и удружења</p> <p>3.2.3 Повезивање пољопривредних произвођача са прерађивачима</p>	<p>Размењена искуства, прихваћени и примењени примери добре праксе из окружења.</p> <p>Повећање нивоа информисаности о могућностима удруживања и рада.</p> <p>Виши ниво свести код младих пољопривредника о значају удруживања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број органоизованих студијских посета • Број учесника • Број организованих семинара • Број основаних удружења 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Канцеларија за рурални развој • Средња школа • Подручна канцеларија за рурални развој • Удружења • Локална самоуправа 	2011 - 2012	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори

3.3 Стручна подршка пољопривредним произвођачима	3.2.1 Едукативни програм за примену савремених агротехничких мера у пољопривреди	Унапређена знања и вештина младих за бављење пољопривредом на савремен начин.	<ul style="list-style-type: none"> • Број одржаних обука • Број младих који су присуствовали обукама. 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Средња школа • Канцеларија за рурални развој • Удружења • Локална самоуправа 	2011 – 2013	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
	3.2.2 Едукативни програм за успешно управљање пољопривредним газдинствима	Унапређена знања и вештина младих за управљање пољопривредним газдинствима на савремен начин	<ul style="list-style-type: none"> • Број одржаних обука • Број младих који су присуствовали обукама 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Канцеларија за рурални развој • Управа за трезор 	2011 – 2012	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
3.4. Подизање капацитета за развој туризма	3.4.1 Креирање базе података смештајних капацитета и туристичке понуде	Креирање базе података смештајних капацитета и туристичке понуде. Повећање нивоа свести, знања и вештина код младих који намеравају да се баве пружањем туристичких услуга	<ul style="list-style-type: none"> • Број одржаних обука • Број полазника • Број младих који се баве туризмом • Урађена база података туристичких потенцијала Жупе • Повећан број задовољних туриста који посећују Жупу 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Туристичка организација • Удружења грађана • Локална самоуправа 	2011 – 2013	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
	3.4.2 Израда Акционог плана за развој туризма					
	3.4.3 Едукација за младе који желе да се баве туризмом					
	3.4.4 Промоција туристичких капацитета					
3.5. Проширење и подизање нивоа туристичких услуга	3.5.1 Развој културног и етно туризма	Побољшана туристичка понуда. Изгађени нови и унапређени постојећи пратећи туристички садржаји. Повећан број задовољних туриста који посећују Жупу	<ul style="list-style-type: none"> • Број изграђених и унапређених туристичких садржај • Број активираних туристичких објеката • Број туриста који су посетили Жупу 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Туристичка организација • Удружења грађана • Локална самоуправа 	2011 – 2013	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
	3.5.2 План активације туристичких објеката (средњовековни град Козник, археолошка налазишта, манастири..)					
	3.5.3 Изградња					

	планинарског дома на Жељину					
	3.5.4 Изградња бициклических и пешачких стаза					
Кључно питање 4: Повећање запослености младих						
4.1. Организовање Сајма за запошљавање	4.1.1 Организовање Сајма за запошљавање (Дефинисање простора, термина и учесника сајма)	Повећање нивоа запослености младих	<ul style="list-style-type: none"> • Број послодаваца који учествују на сајму • Број посетилаца сајма • Број младих који су пронашли посао 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Национална служба за запошљавање • Локална самоуправа • Привредници 	2011 -2012	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
4.2. Информисање послодаваца о актуелним програмима, субвенција као подршке нових запошљавања младих	4.2.1. Организовање састанака 4.2.2. Слање пословних писама 4.2.3 Штампане и дистрибуција лифлета	Смањење нивоа незапослености у општини Александравац	<ul style="list-style-type: none"> • Повећање броја младих који су се запослили • Број послодаваца који су запослили нова лица • Број организованих састанака 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Национална служба за запошљавање • Локална самоуправа • Привредници 	2011 -2013	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори
4.3. Обуке и радионице за писање и реализовање пројеката	4.3.1. Обуке за активно тражење посла 4.3.2. Обуке и курсеви из различитих области пословања 4.3.1 Обуке и радионице за писање и спровођење пројеката	Млади ће бити оспособљени за писање и реализацију пројеката	<ul style="list-style-type: none"> • Број одржаних обука • Број младих који су присуствовали обукама • Број реализованих пројеката 	<ul style="list-style-type: none"> • Канцеларија за младе • Удружења грађана • Ђачки парламент • Омладински клуб 	2011- 2013	<ul style="list-style-type: none"> • Републички буџет • Општински буџет • Међународни програми и донатори